

Krátká učebnice církavního ustavu

Joann Kizak

Přeložil
Antonín Čížek

Velké Meziříčí
1999

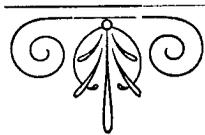
КРАТКІЙ ОУЧЕБНИКЪ ЦЕРКОВНАГО ОУСТАВА.

СОЧИНИЛЪ:

ІОАННЪ КИЗАКЪ,

профессоръ пкніа и оустава церковнаго въ препагандин
прашевской.

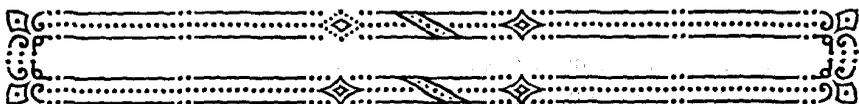

УНГВАРЪ.

КНИГОПЕЧАТНА ЮЛІА ФЕЛДШНА

1912.

Velké Meziříčí 1999
Překlad Antonín Čížek

Předmluva

Ve východní církvi jsou tři nejvýznamnější ustavy, které se dosud zachovávají: jeruzalémský (savvaitský), cařihradský (studitský) a grottaferratský (italskořecký).

Nejvýznamnější církevní ustav sestavil na počátku 6. století sv. *Sáva*, zakladatel jeruzalémské lávry, v úžlabině potoka Cedron, která nese jeho jméno. Tento původní ustav přehlédl a doplnil na počátku 7. století jeruzalémský patriarcha sv. *Sofronius*. Tento svatý otec sestavil řád hodinek na Velký pátek a složil překrásnou píseň *Světlo tiché*. Týž ustav doplnil a zdokonalil na počátku 8. století mnich kláštera sv. *Sávy sv. Jan Damašský*. Ten je i autorem Oktoichu, kánonu Paschy, stichír mrtvých apod.

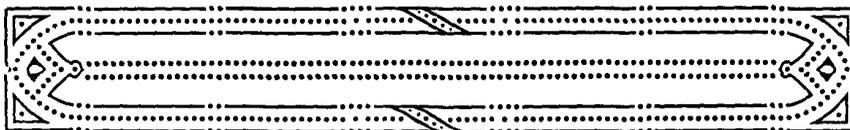
Služby svátků připadajících na Velký půst a Padesátnici napsal sv. *Marek*, biskup otrantský, na počátku 10. století. Části savvaitského ustavu, které napsal sv. Marek Otrantský, se nazývají Markovými hlavami a jsou označovány monogramem MR.

Jeruzalémský ustav se pro význam svých autorů nejvíce rozšířil a dostal se až k uhersko-ruským církvím, kde se dodnes zachovává.

Druhý církevní ustav se nazývá *studitský* nebo *cařihradský* podle jména konstantinopolského kláštera, který byl založen r. 463 na břehu Mramorového moře římským senátorem Studiem.

Tento ustav je podobný jeruzalémskému a jejich nepatrná rozdílnost pochází z toho, že se studitský ustav rozvíjel nezávisle na savvaitském klášteře.

Třetí ustav, který byl používán Italořeky, se též velmi málo liší od předcházejících dvou. Název obdržel podle Grotta-Ferratského kláštera, který se nachází nedaleko Říma.

První část

Kapitola 1

- Co zahrnuje typikon?

Typikon zahrnuje předpisy, podle nichž se mají konat bohoslužby během celého roku.

- Co je to církevní pravidlo?

Řád bohoslužeb během dvaceti čtyř hodin, tj. bohoslužeb zpívaných v chrámě nebo modlených se duchovními osobami během jednoho dne a noci se nazývá *Církevní pravidlo*.

- Kolik služeb církevní pravidlo zahrnuje?

Církevní pravidlo zahrnuje devět služeb: večereň, povečeri, polnočnici, utreňu, 1., 3., 6. a 9. hodinku a obednici.

- Proč začíná církevní pravidlo večerní?

Církevní pravidlo začíná večerní, protože na východě, kde se zrodilo křesťanství, začíná den od dávných dob večerem po západu slunce, což se užívá i nyní.

- Která bohoslužba se nezapočítává mezi bohoslužby církevního pravidla?

K církevnímu pravidlu se nepřipočítává svatá liturgie, která je završením (korunou) všech bohoslužeb a je konána duchovními osobami po ukončení církevního pravidla.

- Jaké knihy jsou potřebné ke konání svaté liturgie?

Ke konání svaté liturgie jsou potřebné tyto knihy: služebník, evangeliář a apoštolář.

- Co se nachází ve služebníku?

Služebník obsahuje předpisy ke konání svaté liturgie, jichž se musí kněz při jejím konání držet.

- Jaké rozeznáváme liturgie?

Rozlišujeme tři liturgie: 1. sv. Jana Zlatoústého, 2. sv. Bazila Velkého a 3. sv. Řehoře Dvojeslovce neboli liturgii předem posvěcených darů.

- Kdy se koná liturgie sv. Jana Zlatoústého?

Liturgie sv. Jana Zlatoústého se koná s výjimkou níže uvedených případů po celý rok. Zbývající dvě liturgie se mohou sloužit jen v určitých dnech.

- Kdy se koná liturgie sv. Bazila Velkého?

Liturgie sv. Bazila Velkého se koná desetkrát za rok:

- v předvečer nebo o samém svátku Narození Páně
- ve svátek sv. Bazila (1.1.)
- v předvečer nebo o samém svátku Bohozjevení (Pokud předvečer Narození Páně nebo předvečer Bohozjevení padnou na sobotu nebo neděli, koná se liturgie sv. Bazila přímo v den svátku.)
- o první neděli velkého postu
- o druhé neděli velkého postu
- o třetí neděli velkého postu
- o čtvrté neděli velkého postu
- o páté neděli velkého postu
- na Velký čtvrtek
- na Velkou sobotu.

- Kdy se koná liturgie předem posvěcených darů?

Liturgie předem posvěcených darů se koná o středách a pátcích Velkého postu, v pondělí, úterý a ve středu Strastného týdne a ve dny Čtyřiceti sebastských učedníků a Nalezení hlavy sv. Jana Křtitele, pokud tyto dny padnou na postní dny svatého Velkého postu.

- Koná se liturgie na Velký pátek?

Na Velký pátek, s výjimkou kdy na něj padne svátek Zvěstování, se liturgie nekoná.

Kapitola 2

Řád božské liturgie sv. Jana Zlatoústého

- Z kolika částí se skládá liturgie sv. Jana Zlatoústého?

Liturgie sv. Jana Zlatoústého se dělí na tři části: proskomidii, liturgii katechumenů a liturgii věřících.

- Co je to proskomidie?

Proskomidie je příprava darů (materie), tj. chleba a vína, ke konání tajemství sv. eucharistie.

- Jak se ukončuje proskomidie?

Proskomidie se ukončuje malým propuštěním. Kněz říká: Slava tebi, Christe Bože, upovanije naše, slava tebi.

Lid: Slava i nyňi: Hospodi, pomiluj 3x, Hospodi, blahoslovi.

Kněz: Christos istinnyj Boh naš...

- Čím začíná a čím končí liturgie katechumenů?

Liturgie katechumenů začíná slovy kněze: „Blahosloveno carstvo“ a končí: „Jelicy ohlašenniji izydite.“

- Jaké jsou proměnlivé části liturgie katechumenů?

Při liturgii katechumenů se mění antifony, tropáry a kondaky, prokimeny a čtení z apoštoláře a z evangelia.

- Jaké známe antifony?

Antifony dělíme na každodenní, sváteční a nedělní.

- Které jsou každodenní antifony?

Každodenní antifony jsou:

První antifona: Blaho jest' ispovidatisja Hospodevi... (mezizpěv) Moltvami Bohorodicy, Spase, spasi nas.

Pak malá ektenie.

Druhá antifona: Hospod' vocarisja, v lipotu oblečesja... (mezizpěv) Moltvami svjatyh tvojich, Spase, spasi nas. Slava i nyňi: Jedinorodnyj Syne:

Malá ektenie.

Třetí antifona: Priidite vozradujemsja Hospodevi... (mezizpěv) Spasi nas, Syne Božij, vo svjatyh d'iven syj pojuščija ti, Alliluja.

- Jak se nazývá verš, který se zpívá na vchodě?

Verš, který se zpívá na vchodě po vzhlasu: Premudroš' prosti: „Priidite, poklonimsja i pripadem ko Christu: Spasi ny, Syne Božij, vo svjatyh d'iven syj pojuščija ti, Alliluja,“ se nazývá *vchodnoje*.

- Kdy se zpívají sváteční antifony?

Sváteční antifony se zpívají v následující svátky Pána:

- v den povýšení sv. Kříže (14.9.)
- v den Narození Páně (25.12.)
- v den Bohozjevení (6.1.)

- na Květnou neděli
- o neděli Vzkříšení a po celý Světlý týden
- o svátku Nanebevstoupení Páně
- o neděli Sestoupení svatého Ducha a
- v den Proměnění Páně (6.8.).

- Jak se zpívají sváteční antifony?

První antifona: Verš vybraný ze Žaltáře a mezizpěv: Molitvami Bohorodicy, Spase, spasi nas.

Druhá antifona: Verš z vybraného žalmu a mezizpěv: Spasi nas, Syne Božij, 14.9.: plotiju raspyjsja pojuščija ti, Alliluja.

25.12.: roždejsja od Divy pojuščija ti, Alliluja.

6.1.: krestivyjsja vo Jordaňi pojuščija ti, Alliluja.

Květná neděle: vozsydyj na žrebja pojuščija ti, Alliluja.

Neděle Vzkříšení: voskresyj iz mertvych pojuščija ti, Alliluja.

Nanebevstoupení: voznesyjsja vo slavi pojuščija ti, Alliluja.

Sestoupení sv. Ducha: spasi nas, Učišitelju blahij, pojuščija ti, Alliluja.

6.8.: preobrazivyjsja na hori Tavorstij pojuščija ti, Alliluja.

Třetí antifona: Verš z vybraného žalmu a tropár svátku.

Vchodnoje: Vybraný verš a tropár svátku, Slava i nyňi: kondak.

- Které jsou nedělní antifony?

První antifona: Blahoslvi duše moja Hospoda i vsja vnutreňnaja moja:

Druhá antifona: Chvali duše moja Hospoda: Slava i nyňi: Jedinorodnyj Syne:

Třetí antifona: Vo carstviji tvojem jehda priideši pomjani nas, Hospodi:

Vchodnoje: Priidite, poklonimsja... (mezizpěv) Spasi nas, Syne Božij, voskresyj iz mertvych, pojuščija ti, Alliluja.

- Jak se nazývají nedělní antifony v církevních typikonech?

Antifony Blahoslvi duše moja Hospoda atd. se nazývají izobrazitelnými, protože jsou převzaty z obednice, která se koná v případě potřeby místo božské liturgie, a proto je zobrazením (izobraženijem), tj. jakousi podobou nebo obrazem božské liturgie.

- Jak se nazývá třetí nedělní antifona?

Třetí nedělní antifona se nazývá *Blaženna*, od slova blahoslavený (blaženi), které se opakuje v každém verši.

- Kdy se kromě neděle zpívají izobrazitelné antifony?

Izobrazitelné antifony se zpívají ještě ve dny polyelejních svatých, o svátcích Bohorodičky, v předsvátky a posvátky a u každého svatého, jemuž ustav příkazuje na blažennách zpívat píseň z kánonu.

- Jaký mezizpěv zpíváme po vchodném?

O svátcích Bohorodičky a jejich posvátky: Priidite, poklonimsja... Spasi nas, Syne Božij, molitvami Bohorodicy pojuščija ti, Alliluja.

O posvátcích Pánových svátků mezizpěv svátku tak, jak je uveden výše u druhé sváteční antifony.

O předsvátcích a ve dny předepsaných svatých: Spasi nas, Syne Božij, vo svjatyx d'iven syj pojuščija ti, Alliluja.

- Co se zpívá po ukončení verše vchodu?

Po ukončení verše vchodu se zpívají tropáry a kondaky následujícím způsobem:

O nedělích zpíváme tropár nedělní, pak tropár svatého, kondak neděle, Slava: kondak svatého, I nyňi: kondak chrámu, je-li chrám zasvěcen Spasiteli nebo Bohorodičce. Je-li chrám zasvěcen svatému, pak se na I nyňi: zpívá Zastupnice christijan.

- Jaké jsou tropáry všedních dní?

Tropáry všedních dní jsou:

V pondělí andělům: Nebesnych vojinstv archistratizi:

V úterý Janu Předchůdci: Pamjat' pravednaho so pochvalami:

Ve středu a v pátek svatému kříži: Spasi, Hospodi, ljudi tvoja:

Ve čtvrtek apoštolům: Apostoli svjatiji:

V sobotu všem svatým: Apostoli, Prorocy, svjatelije:

- Co se zpívá po vzhlasu: *Jako svjat jesi, Bože naš?*

Po vzhlasu: *Jako svjat jesi, Bože naš* se obvykle zpívá Trojsvatá píseň: Svjatyj Bože 3x, Slava i nyňi: svjatyj bezsmertnyj, pomiluj nas. Svjatyj Bože:

- Kdy se zpívá místo Svjatyj Bože Jelicy vo Christa?

Jelicy vo Christa se zpívá na první den Narození Páně a Bohozjevení, na Lazarovu sobotu, na Velkou sobotu, o neděli vzkříšení, po celý světlý týden a v neděli Sestoupení sv. Ducha.

- Kdy se na liturgii zpívá místo Svjatyj Bože *Krestu tvojemu poklaňajemsja?*

V den Povýšení sv. kříže a na Křížipoklonnou neděli.

- Co se zpívá po vzhlasu Voňmim, mir vsim, premudrost' voňmim?

Zpívá se prokimen, po němž se čte apoštol a evangelium.

- Jak jsou rozděleny knihy apoštoláře a evangeliáře?

Apoštolář a evangeliář jsou rozděleny na kapitoly a verše a kromě toho ještě na *začala*, která se čtou při bohoslužbách. Na konci těchto knih je ukazatel, který uvádí na celý rok, kdy se má které čtení číst.

- Jak jsou označeny začala apoštoláře a evangeliáře?

Začala apoštoláře a evangeliáře jsou označeny následujícími církevními čísly, vzaty z cyrilice:

Ѓ	1	Ѧ	11	ѦѦ	21	ѦѦѦ	300
Ѣ	2	ѢѦ	12	ѢѢ	30	ѢѢѢ	400
Ѥ	3	ѤѦ	13	ѤѤ	40	ѤѤѤ	500
Ѧ	4	ѦѦ	14	ѦѦ	50	ѦѦѦ	600
Ѣ	5	ѢѦ	15	ѢѢ	60	ѢѢѢ	700
Ѥ	6	ѤѦ	16	ѤѤ	70	ѤѤѤ	800
Ѧ	7	ѦѦ	17	ѦѦ	80	ѦѦѦ	900
Ѣ	8	ѢѦ	18	ѢѢ	90	ѢѢѢ	1000
Ѥ	9	ѤѦ	19	ѤѤ	100		
Ѧ	10	ѦѦ	20	ѦѦ	200		

- Co se zpívá po čtení z apoštoláře?

Po čtení z apoštoláře se po „Mir ti, premudrost', voňmim“ zpívá: Alliluja 3x, s výjimkou Velké soboty, kdy se místo Alliluja zpívá: Voskresni, Bože, sudi zemi, jako ty naslidiši vo vsich jazycich.

- Co zpíváme na začátku liturgie věřících po vzhlasu: Jako da pod deržavoju?

Obvykle zpíváme cherubínskou píseň s výjimkou Velkého čtvrtku a Velké soboty. Na Velký čtvrtek se místo cherubínské písně zpívá: „Večeri tvojeja tajnyja“, na Velkou sobotu: „Da molčit vsjakaja plot“.

- Na co je ještě vhodné upozornit při liturgii věřících?

Zbytek liturgie věřících se koná podle předpisů liturgikonu nebo modlitebníku, který byl schválen představiteli eparchie. Proměnlivé jsou pouze zadostojníky a pričastny.

- Co jsou to zadostojníky?

Zadostojníky jsou irmosy deváté písně svátků Pána a Bohorodičky a zpívají se po „Izrjadni“ místo „Dostojno jest“. Zpívají se o těchto svátcích a jejich posvátcích až do ukončení svátku.

- Co jsou přičastny?

Přičastnem se nazývá verš, který se zpívá během přijímání svatých svátostí (Chvalite Hospoda: Tilo Christovo) a vždy se ukončuje písní Alliluja.

- Čím se končí svatá liturgie?

Svatá liturgie se končí středním propuštěním.

Kněz: Premudrost'.

Lid: Čestňijšuju cheruvim:

Kněz: Slava tebi, Christe Bože:

Lid: Slava i nyňi: Hospodi, pomiluj 3x, Hospodi, blahoslovi.

Kněz: Christos istinnyj Boh naš...

Kapitola 3

O liturgii svatého Bazila Velkého

- Co víme o liturgii sv. Bazila Velkého?

Liturgie sv. Bazila Velkého je v podstatě shodná s liturgií sv. Jana Zlatoústého, ale pro délku modliteb, které se používají k posvěcení svatých darů, zpívá lid odpovídající písně („Dostojno i pravedno jest“, „Svjat“, „Tebe pojem“) táhle a místo „Dostojno jest“ se zpívá „O tebi radujetsja“, pokud ustav nepředpisuje jiný zadostojník.

Kapitola 4

O církevních (bohoslužebných) knihách

- Které knihy se užívají ke konání bohoslužeb?

Církevní bohoslužby se zpívají z následujících knih: Žaltář, Časoslov, Oktoich, Minea, Triod', Irmologion a Trebnik.

- Co se nachází v Žaltáři?

Žaltář obsahuje 150 žalmů, které složil král David. Dělí se na 20 *kafizem* a každá *kafizma* na 3 *slavy*. Na konci knihy se ještě uvádějí *veličanija* a verše pro vybrané svátky a významné svaté.

- Co se nachází v Časoslovu?

V Časoslovu jsou obsaženy všechny neměnné části každodenní bohoslužby mimo božskou liturgii. K Časoslovu se obvykle přidává ještě měsíceslov s tropáry, prokimeny a přičastny svátků a svatých.

- Co znamená slovo Oktoich?

Oktoich je řecké slovo a znamená osmihlasník. Dělí se na 8 částí, z nichž každá obsahuje bohoslužby na jeden týden, které se zpívají vlastním hlasem. Odtud pochází i název: Oktoich.

- Co obsahuje Minea?

Minea obsahuje bohoslužby na svátky a pro svaté na celý rok.

- Jaké známe Minee?

Rozeznáváme tři druhy Mineí: 1. Mineu měsíční, 2. Sváteční, nazývanou *Trifologion* a 3. Společnou (obščuju), která se nazývá *Obščina*.

- Co obsahuje Měsíční minea?

Měsíční minea zahrnuje bohoslužby na všechny dny měsíce.

- Kolik je Měsíčních mineí?

Protože rok má 12 měsíců, je jich 12.

- Má každý chrám Měsíční minee?

V chudších farnostech se Měsíční minee nenacházejí, ale mají jen Mineu sváteční neboli *Trifologion*.

- Co obsahuje Sváteční minea neboli *Trifologion*?

Trifologion obsahuje sváteční bohoslužby a bohoslužby pro vybrané svaté. Pro menší svaté jsou v něm jen jejich tropáry a kondaky.

- Co obsahuje Minea společná?

Minea společná (obščina) zahrnuje bohoslužby pro všechny svaté, ale pouze podle jejich kategorií. Těchto kategorií bývá většinou 13.

- Jak se dělí Triod'?

Triod' se dělí na dvě části. Na Triod' postní a Triod' květnou.

- Co zahrnuje Postní triod'?

Postní triod' obsahuje bohoslužby svatého Velkého postu a začíná se zpívat od neděle Celníka a farizeje až do pátku před Květnou nedělí.

- Co zahrnuje Květná triod'?

Květná triod' zahrnuje bohoslužby od Květné soboty (Lazarovy) až do neděle Všech svatých.

- Která kniha se nazývá irmologion?

Irmologion je notová kniha, která obsahuje nedělní, sváteční a každodenní irmosy a nejdůležitější písně v notách se zvláštním klíčem, který se nazývá irmologionní nebo cefautný.

- Co obsahuje Trebnik?

Trebnik obsahuje řád konání svatých svátostí, pohřbů, posvěcení vody a jiných věcí, svěcení chrámu a jiné příležitostné bohoslužby a svěcení.

Kapitola 5

O službě nedělní

- Co chápeme pod pojmem nedělní služba?

Pod pojmem nedělní služba chápeme nedělní večereň a utreňu.

- Jaký je pořádek nedělní večerně?

Nedělní večereň se koná následujícím způsobem:

Kněz: Blahosloven Boh náš:

Lid: Amiň. Carju nebesnyj, Trojsvaté, Otče náš:

Kněz: Jako tvoje jest' carstvo:

Lid: Amiň. Hospodi, pomiluj 12x, Slava i nyňi, Priidite, poklonimsja 3x a lektor úvodní 103. žalm. Po žalmu Slava i nyňi: Alliluja, alliluja, alliluja, slava tebi Bože.

Kněz (nebo jáhen): Mirom Hospodu pomolimsja a po vozhlasu

Lid: Amiň. Hospodi, pomiluj 3x, Slava i nyňi 1. kafizma, po kafizmě malá ektenie a Hospodi, vozvach k tebi... podle řadového hlasu.

Druhý chór: Da ispravitsja... (zbyvající verše se čtou), verš: Izvedi iz temnicy a dalších celkem 10 veršů se stichirami Oktoichu a Minee. Slava i nyňi: bohorodičnik dogmatik. Svite tichij, Voňmim, mir vsim, premudrost' voňmim. Prokimen: Hospod' vocarisja 4x. Ektenie Rcem vsi: Spodobi, Hospodi vo večer sej: Ektenie Ispolnim večernija molitvy: stichiry na stichovně Oktoichu a Slava i nyňi: bohorodičnik. Nyňi otpušcaješi. Trojsvaté, Otče náš a po vozhlasu nedělní tropár, Slava: tropár svatému, I nyňi: nedělní bohorodičnik. Velké propuštění.

(Jáhen: Premudrost'.

Lid: Blahoslovi.

Kněz: Syj blahosloven:

Lid: Utverdi, Bože, katholičeskuju viru vo viki vikov.

Kněz: Presvjataja Bohorodice, spasi nas.

Lid: Čestňjšuju cheruvim:

Kněz: Slava tebi, Christe Bože:

Lid: Slava i nyňi: Hospodi, pomiluj 3x, Hospodi, blahoslovi.

Kněz: Christos istinnyj Boh naš...)

- Jak se koná nedělní utřeňa?

Kněz: Blahosloven Boh naš:

Lid: Priidíte, poklonimsja 3x a žalmy 19 a 20. Slava i nyňi: Trojsvaté, Otče naš a po vozhlasu tropáry: Spasi, Hospodi, ljudi tvoja: Slava: Voznesysja na krest: I nyňi: Predstatelnice strašnaja: Ektenie: Pomiluj nas, Bože: Hospodi, pomiluj 6x. Jako milostiv: Amiin. Imenem Hospodnim blahoslovi, Otče.

Slava svjat'ij: Amiin. Slava vo vyšnych Bohu 3x, Hospodi, ustni moji otveržeš 2x a hexapsalmos. Po žalmech: Slava i nyňi: Alliluja, alliluja, alliluja, slava tebi, Bože a pokojná ektenie. Po vozhlasu Boh Hospod' i javisja nam 4x podle hlasu tropáru vládnoucího hlasu. Nedělní tropár se zpívá dvakrát, Slava: tropár svatého, I nyňi: nedělní bohorodičnik podle hlasu tropáru na Slava. (Hospodi, pomiluj 3x, Slava i nyňi: 2. kafizma) Malá ektenie. Sedalny Oktoichu. Po Slava i nyňi (3. kafizma) malá ektenie a druhý sedalen Oktoichu. (17. kafizma) Těž tropáry: Blahosloven jesi, Hospodi a Anhelskij sobor. Malá ektenie. Ypakoj a stepena hlasu.

Kněz: Voňmim, mir vsim, premudrost' voňmim.

Lid: Prokimen utreně. Kněz pak čte jitní evangelium a modlitbu Voskresenije Christovo: Lektor 50. žalm a lid v té době líbá evangeliář. Slava: Molitvami apostol: I nyňi: Molitvami Bohorodicy: Pomiluj mja, Bože, a Voskres Iisus ot hroba. Ektenie Spasi, Bože, ljudi tvoja a po vozhlasu zpíváme irmosy kánonů Oktoichu, Minee a řádovou katavazi. Po třetí písni malá ektenie a kondak a sedalen svatého. Po šesté písni malá ektenie, kondak a ikos neděle. Před katavazí osmé písně zpíváme: Chvalim, blahoslovim, poklaňajemsja Hospodevi, pojušče i prevoznosjašče vo vsja viky. Po osmé písni volá jáhen: Bohorodicu i mater svita: a my zpíváme píseň Bohorodičky: Veličit duša moja Hospoda. Ke každému verši vkládáme mezizpěv: Čestňijšuju cheruvim... Po deváté písni malá ektenie a Svjat Hospod' Boh naš: dle hlasu prokimenu. Těž nedělní svítlen, Vsjakoje dychanije da chvalit Hospoda dle hlasu Oktoichu. Na chválách zpíváme 8 stichir a dodáváme k nim verše ze 149. a 150. žalmů od verše: Slava sija budet vsim prepodobnym jeho. Slava: evangelní stichira, I nyňi: Preblahoslavena jesi. Kněz: Slava tebi, pokazavšemu nam svit. Lid zpívá Velké slavosloví: Slava vo vyšnych Bohu. Pak Trojsvaté, ektenie: Pomiluj nas, Bože a Ispolnim utrenija molitvy. Velké propuštění.

- Co je potřeba vědět o nedělních evangeliích, svitilnech a evangelních stichirách?

Nedělních evangelií, svitilnů a evangelních stichir je 11 a zpívají se postupně jedna za druhou, jak ukazují evangelní sloupce podle následující tabulky:

Stolp	Hlas	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Začátek 2. neděli po SSD	2	3	4	5	6	7	8	9
2	Začátek po svátku sv. Eliáše	10	11	1	2	3	4	5	6
3	Začátek po Povýšení sv. Kříže	7	8	9	10	11	1	2	3
4	Začátek ve Filipovce	4	5	6	7	8	9	10	11
5	Začátek po Bohozjevení	1	2	3	4	5	6	7	8
6	Začátek o Velkém postu	9	10	11	1	2	3	4	5

Kapitola 6

O každodenní večerní

- Jaké večerně nazýváme každodenními?

Večerně, které zpíváme v neděli, v pondělí, v úterý, ve středu, ve čtvrtek a v pátek večer nazýváme každodenními, pokud se na nich nevzpomíná velký svatý.

- Jak se koná každodenní večereň?

Řád všední večerně je následující:

Začátek obvyklý (tj. Blahosloven Boh náš: Amiň, Carju nebesnyj, Trojsvaté, Otče náš, Jako tvoje jest' carstvo, Priidite, poklonimsja). Úvodní žalm (103). Po pokojné ektenii na Hospodi, vozvach 6 stichir. Slava i nyňi: bohorodičnik nebo v úterý a ve čtvrtek křížibohorodičnik. Vchod není. Premudrost' prosti, Svite tichij, Voňmim, mir vsim, premudrost' voňmim. Prokimen dne z Časoslovu. Spodobi, Hospodi, vo večer sej, ektenie Ispolnim večernija molitvy. Stichovna, Nyňi otpuščaješi. Trojsvaté, Otče náš, po vozhlasu tropár svatému, Slava i nyňi: bohorodičnik propustitelný. Ektenie: Pomiluj nas, Bože a střední propuštění.

(Jáhen: Premudrost'.

Lid: Čestňjšuju cheruvim:

Kněz: Slava tebi, Christe Bože:

Lid: Slava i nyňi: Hospodi, pomiluj 3x, Hospodi, blahoslovi.

Kněz: Christos istinnyj Boh náš...)

Kapitola 7

O povečeri a polnočnici

- Jaké rozeznáváme povečeri?

Povečeri je dvojí: malé a velké. Obvykle se koná povečeri malé, velké se slouží jen před svátky Narození Páně a Bohozjevení a o Velkém postu.

- Jak se koná malé povečeri?

Malé povečeri se koná následujícím způsobem: Začátek obvyklý, po Priidite, poklonimsja žalmy 50, 69 a 142. Pak se recituje Slava vo vyšnych Bohu, Viruju vo jedinoho Boha a zpíváme kánon přesvaté Bohorodičce z Oktoichu. Po 3. a 6. písni se nezpívá malá ektenie, ale jen Hospodi, pomiluj 3x, Slava i nyňi: a recitujeme po třetí písni sedalen a po šesté kondak svatého. Po deváté písni zpíváme Dostojno jest', Trojsvaté, Otče naš. Po vozhlasu se zpívají tropáry z Časoslovu nebo kondak svátku. Pak Hospodi, pomiluj 40x.

Kněz: Iže na vsjakoje vremja:

Lid. Hospodi, pomiluj 3x, Slava i nyňi: Čestnijšuju cheruvim: Imenem Hospodnim blahoslovi, Otče.

Kněz: Bože, uščedri ny:

Lid: Amiň.

Kněz se modlí modlitby Neskvernaja, neblaznaja, I dažd' nam, Vladyko a Uповanije naše Otec.

Lid zpívá tropáry: Pomiluj nas, Hospodi, pomiluj nas.

Kněz zpívá ektenii Pomiluj nas, Bože, Ješče molimsja o ježe sochraniti hradu semu (nebo vesi sej), vozhlas: Uslyši ny, Bože. Malé propuštění a ektenie: Pomolimsja o svjaťijšem Archijereji:

- Co víme o polnočnici?

Polnočnice je trojí: každodenní, sobotní a nedělní. U nás se ji, s výjimkou klášterních chrámů, modlí jen soukromě kněží.

Kapitola 8

Každodenní utreňa

- Jak se koná každodenní utreňa?

Řád každodenní utreně je následující: Blahosloven Boh naš: Priidite, poklonimsja 3x a žalmy 19 a 20. Slava i nyňi, Trojsvaté a po Otče naš: Spasi, Hospodi, ljudi tvoja: Slava, Voznesyjsja na krest: I nyňi: Predstatelnice strašnaja: Ektenie Pomiluj nas, Bože: Hospodi, pomiluj 6x. Ješče molimsja: Hospodi, pomiluj 6x. Jako milostiv: Amiň. Imenem Hospodnim blahoslovi, Otče.

Slava svjaťij: Amiň. Slava vo vyšnych 3x, Hospodi, ustňi moji otveržeši 2x a hexapsalmos. Po žalmech: Slava i nyňi, Alliluja, alliluja, alliluja, slava tebi Bože a pokojná ektenie. Po vozhlasu Boh Hospod' i javisja nam podle hlasu tropáru. Tropár svatého, Slava i nyňi: propustitelný bohorodičnik. Sedalny Oktoichu. Pak Hospodi, pomiluj 3x, Slava i nyňi: 50. žalm a kánon. Po třetí písni malá ektenie a sedalen Minee. Po šesté písni opět malá ektenie, kondak a ikos svatého. Před katavazí osmé písnež: Chvalim, blahoslovim. Po osmé písni: Bohorodicu i mater svita: a píseň Bohorodičky: Veličit duša moja Hospoda

a Čestnějšíju cheruvim. Pak irmos deváté písně, Dostojno jest', malá ektenie, svítlen z Oktoichu dni, Slava i nyňi: jeho bohorodičnik. Těž žalmy 148, 149 a 150. Kněz: Slava tebi, pokazavšemu nam svit. Lid recituje Slava vo vyšnych Bohu. Toto slavosloví se podle ustavu nazývá Malým slavoslovím a to, které se zpívá Velkým slavoslovím.

- Je rozdíl mezi texty Malého a Velkého slavosloví?

Mezi Velkým a Malým slavoslovím je rozdíl i v textu. Ve Velkém slavosloví zpíváme: Blahosloven jesi, Hospodí, nauči mja opravdanimem tvojim 3x, ale v Malém recitujeme: Blahosloven jesi, Hospodí... Blahosloven jesi, Vladyko... Blahosloven jesi, Svjatyj, prosvítí nas opravdaniji tvojimi.

- Co se zpívá po slavosloví?

Po slavosloví následuje ektenie: Ispolnim utrenija molitvy, po vozhlasu se zpívají stichiry na stichovně, pak Blaho jest', Trojsvaté a po vozhlasu tropár svatému, Slava i nyňi: propustitelný bohorodičnik pro konec utreně. Ektenie Pomiluj nas, Bože a po vozhlasu kněz: Premudrost'. Lid: Blahoslovi. Kněz: Syj blahosloven i preproslaven Christos Boh naš vsehda, nyňi i prisno i vo viki vikov. Lid: Amiň. Priidite, poklonimsja 3x a první hodinka.

Kapitola 9

O hodinkách a obednici

- Jak se koná služba první hodinky?

První hodinka se obvykle spojuje s utreňou a začíná Priidite, poklonimsja. Pokud se recituje samostatně, pak se recituje začátek obvyklý, tři žalmy podle Časoslovu, Slava i nyňi, Alliluja, alliluja, alliluja, slava tebi Bože. Hospodí, pomiluj 3x. Slava: tropár dne (v pondělí andělům, v úterý Předchůdci, ve středu a v pátek svatému kříži, ve čtvrtek apoštolům a v sobotu všem svatým), I nyňi: bohorodičnik: Čto ťa narečem, Stopy moja, Da ispolňatsja, Trojsvaté, Otče naš, po vozhlasu kondak dne, Hospodí, pomiluj 40x. Kněz: Iže na vsjakoje vremja. Lid: Hospodí, pomiluj 3x, Slava i nyňi, Čestnějšíju cheruvim..., Imenem Hospod'nim blahoslovi, Otče. Kněz: Bože, uščedri ny. Lid: Amiň. Kněz: Christe, svite istinnyj a malé propuštění.

- Jak se koná služba následujících hodiněk?

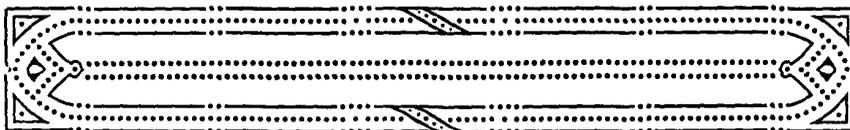
Podobně jako první hodinka se konají i ostatní tři hodinky (třetí, šestá a devátá), pouze se mění tropáry. Na třetí hodině se recituje tropár a kondak svatému, na šesté chrámu a na deváté tropár a kondak svatému.

- Kdy se koná obednice?

Obednice se koná tehdy, když se podle ustavu nebo z vážné potřeby nekoná liturgie.

- Jaký je řád obednice?

Řád obednice (neboli jinak Izobrazitelných) bývá následující: Po ukončení šesté hodinky se recituje 102. žalm: Blahoslovi duše moja Hospoda, Slava: 145. žalm: Chvali duše moja Hospoda, I nyňi: Jedinorodnyj Syne. Pak blahoslavenství: Vo carstviji tvojem jehda priideši, prokimen, apoštol a evangelium dne. Po evangeliu: Pomjani nas, Hospodi..., Pomjani nas, Vladyko..., Pomjani nas, Svjatyj jehda priideši vo carstviji tvojem, Lik nebesnyj, Slava: Sobor svjatyx anhel, I nyňi: Viruju vo jedinaho Boha, Oslabi ostavi, Otče naš, po vozhlasu kondak chrámu, dne a svatého. Slava: So svjatymi upokoj, I nyňi: Zastupnice christijan, Hospodi, pomiluj 40x a modlitba Vsesvjataja Trojce. Budi imja Hospodne, žalm 33: Blahoslovlju Hospoda, Dostojno jest'... mater Boha našeho. Kněz: Premudrost'. Lid: Čestňišuju cheruvim a obvyklé propuštění.

Druhá část

Kapitola 1

O rozdělení minejních služeb

- Jak se rozdělují služby, které jsou v Minei?

Vzhledem k tomu, že jsou rozdíly ve velikosti svátků i svatých, jsou různé i jejich bohoslužby.

- Jak se rozdělují svátky podle svých služeb?

Podle svých služeb se svátky dělí na velké, střední a malé.

- Které jsou velké svátky a jaká je jejich služba?

Velké svátky jsou v církevním měsíceslovu všechny označeny znakem kříže v kruhu. Vždy se o nich koná celonoční bdění a zpívá se celá služba svátku.

- Které jsou střední svátky?

Střední svátky jsou dvojí: 1. označeny znakem kříže v půlkruhu – mají celonoční bdění, ale to se koná pouze v chrámech zasvěcených tomuto svátku nebo svatému, a celá služba se bere svátku. 2. Druhé jsou označeny znakem kříže bez půlkruhu. Při nich se nekoná celonoční bdění, ale na velké večerni se zpívá Blažen muž (první antifona první kafizmy). Na Hospodi, vozvach stichiry svátku na 6 nebo na 8. Tři paremie (čtení). Stichiry na stichovně svátku. Na utreni polyelej, evangelium a velké slavosloví.

- Které jsou malé svátky?

Malé svátky jsou trojí: 1. označené v církevním měsíceslovu třemi červenými tečkami v červeném půlkruhu. Ty mají na večerni 6 stichir svátku a na utreni velké slavosloví. 2. Označené třemi černými tečkami v černém půlkruhu mají na večerni 6 stichir, ale na utreni se recituje malé slavosloví. 3. O dnech svatých, kteří nemají v církevním měsíceslovu žádné označení se berou pouze na Hospodi, vozvach 3 stichiry z Minee.

Kapitola 2

Služba malého svatého v neděli

- Jak se koná služba malého svatého v neděli?

V sobotu na velké večerní se bere na Hospodí, vozvach 7 stichir z Oktoichu a 3 svatému z Minee. Slava: pokud je, tak z Minee, a pokud není, pak Slava i nyňi: bohorodičnik – dogmatik z Oktoichu dle řadového hlasu. Na stichovně nedělní stichiry Oktoichu, Slava: pokud je, svatému z Minee, I nyňi: bohorodičnik z Oktoichu z nedělních stichir na stichovně podle hlasu stichiry na Slava. Jestliže svatý nemá stichiru na Slava, pak Slava i nyňi: bohorodičnik z Oktoichu.

Po Nyňi otpuščaješi: tropár neděle, Slava: svatému, I nyňi: bohorodičnik nedělní podle hlasu tropáru na Slava.

Na utreni po Boh Hospod': tropár nedělní 2x, Slava: svatému, I nyňi: bohorodičnik nedělní podle hlasu tropáru na Slava.

Zbytek je stejný jako na nedělní službě.

Kapitola 3

Služba dvou svatých (s rozdílnou službou) v neděli

- Jak se koná služba dvou svatých v neděli?

V sobotu na velké večerní se berou na Hospodí, vozvach 4 stichiry z Oktoichu a 3 prvnímu svatému a 3 druhému. Slava i nyňi: bohorodičnik – dogmatik z Oktoichu dle řadového hlasu. Má-li svatý stichiru na Slava, pak Slava: svatému, I nyňi: dogmatik řadového hlasu.

Na stichovně nedělní stichiry Oktoichu, pokud je stichira na Slava, pak Slava: svatému, I nyňi: bohorodičnik z Oktoichu z nedělních stichir na stichovně podle hlasu stichiry na Slava.

Po Nyňi otpuščaješi: tropár neděle, tropár prvnímu svatému, Slava: tropár druhému svatému, I nyňi: bohorodičnik nedělní podle hlasu tropáru na Slava.

Na utreni po Boh Hospod' tropár nedělní 1x, tropár prvnímu svatému, Slava: tropár druhému svatému, I nyňi: bohorodičnik nedělní podle hlasu tropáru na Slava.

Zbytek je stejný jako na nedělní službě.

Kapitola 4

Služba svatému na 6 v neděli

- Jak se koná služba svatému na 6 v neděli?

Na večerni na Hospodi, vozvach 6 stichir z Oktoichu a 4 svatému z Minee. Slava: svatému, I nyňi: dogmatik řadového hlasu.

Na stichovně stichiry Oktoichu, Slava: svatému, I nyňi: bohorodičnik z Oktoichu z nedělních stichir na stichovně podle hlasu stichiry na Slava.

Po Nyňi otpuščaješi: a na utreni po Boh Hospod': jako malému svatému.

Na chválách: 4 stichiry Oktoichu a 4 svatého s naslavní stichirou. Před dvěma posledními stichirami se místo nedělních veršů zpívají verše ze stichir na stichovných svatého. Pokud svatý nemá stichiry na stichovně, pak se zpívá prokimen svatého a první verš po Alliluja, které jsou uvedeny na službu božské liturgie v Minei. Slava: evangelní stichira I nyňi: Preblahoslavena jesi.

Kapitola 5

Služba polyelejního svatého v neděli

- Jak se koná služba polyelejnímu svatému v neděli?

V sobotu na velké večerni na Hospodi, vozvach 4 stichiry Oktoichu a 6 svatému. Slava: svatému, I nyňi: dogmatik řadového hlasu.

3 čtení svatému.

Na stichovně stichiry Oktoichu, Slava: svatému, I nyňi: bohorodičnik z Oktoichu z nedělních stichir na stichovně podle hlasu stichiry na Slava.

Po Nyňi otpuščaješi: a na utreni po Boh Hospod': jako malému svatému.

Sedalny Oktoichu. Polyelej a veličanije (bez Slava i nyňi) svatému, též tropáry: Anhelskij sobor: ypakoj hlasu. Pak sedalny svatému, Slava: polyelejní sedalen, I nyňi: bohorodičnik tamtéž. Stepena hlasu, prokimen a evangelium nedělní. Na chválách: 4 stichiry Oktoichu a 4 svatého s naslavní stichirou. Před dvěma posledními stichirami se místo nedělních veršů zpívají verše ze stichir na stichovných svatého.

Na liturgii po vchodu tropár neděle a svatého, kondak neděle, Slava: kondak svatého, I nyňi: kondak chrámu nebo (v chrámě svatého) Zastupnice christijan.

Prokimen, apoštol, evangelium a pričasten neděle a svatého.

Kapitola 6

Služba litijního svatého v neděli

- Jak se koná služba litijního svatého v neděli?

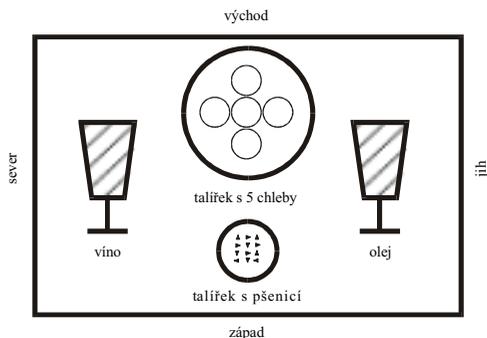
V sobotu v určenou dobu se koná malá večereň. Na ní se po úvodním žalmu nebere pokojná ektenie, ale Slava i nyňi: Alliluja, alliluja, alliluja, slava tebi, Bože bez zpěvu. Pak Hospodi, pomiluj 3x. Slava i nyňi: a Hospodi, vozvach k tebi podle hlasu Oktoichu. 4 stichiry Oktoichu od verše „Ot strazi utrennija do nošči“: Slava: svatému, I nyňi: bohorodičnik Oktoichu malé večerně. Premúdrost' prosti, Svite tichij, Voňmim, mir vsim, premúdrost' voňmim. Prokimen a pak Spodobi, Hospodi. Prositelná ektenie se nebere, ale jen jedna z nedělních stichir na stichovně a dvě stichiry svatého z velké večerně s verši svatého. Slava: svatého, I nyňi: bohorodičnik ze stichoven malé večerně Oktoichu podle hlasu stichiry na Slava. Ektenie „Pomiluj nas, Bože“ a malé propuštění.

Na velké večerni kněz okouří celý chrám, postaví se před otevřené královské dveře a lid zpívá: Povelite. Kněz: Hospodi, blahoslovi. Slava svjaťij. Lid: Amiň. Priidite, poklonimsja 3x a 103. žalm. Po pokojné ektenii zpívá lid: Hospodi, pomiluj 3x. Slava i nyňi: a zpívá první kafizmu: Blažen muž. Pak malá ektenie. Na Hospodi, vozvach 4 stichiry Oktoichu a 6 svatému. Slava: svatému, I nyňi: bohorodičnik dogmatik řadového hlasu.

Po vchodu tři čtení z Minee. Ektenie Rcem vsi. Spodobi, Hospodi a prositelná ektenie. Po vohlasu litijní stichira chrámu, pak stichiry svatého, Slava: svatého, I nyňi: bohorodičnik hlasu naslavníku z nedělních stichoven. Též ektenie: Spasi,

Bože, ljudi tvoja atd. Stichovna Oktoichu, Slava: svatému, I nyňi: bohorodičnik ze stichoven neděle podle hlasu naslavníku.

Po Nyňi otpuščejaši: dvakrát tropár Bohorodice Ďivo, radujsja na první hlas a tropár svatého jednou. Hospodu pomolimsja a modlitba požehnání chlebě, pšenice, vína a oleje, které se nacházejí na tetrapodu (tj. stolu se čtyřmi nohami) a jsou tam položeny takto:

Po modlitbě lid: Amiň a Budi imja Hospodne 3x. pak 33. žalm do „nelišitsja vsjakaho blaha“. Těž Imenem Hospodnim blahoslovi, Otče. Kněz. Slava svjaťij a hexapsalmos.

Ostatní na utreni a liturgii je stejné jako při službě polyelejního svatého.

Kapitola 7

Služba předsvátku v neděli

- Co chápeme pod pojmem předsvátek (predprazdenstvo) a posvátek (poprazdenstvo)?

Velké svátky Pána a Bohorodičky začínají v církevní bohoslužbě den nebo několik dní před vlastním svátkem a tyto dny nazýváme předsvátek. Vzpomínka na svátek se také koná několik dní po samotném svátku a tyto dny nazýváme posvátkem. Poslední den posvátku nazýváme Ukončením svátku.

- Jak se koná služba předsvátku spolu s nedělní?

V sobotu na velké večerní se na Hospodi, vozvach berou 4 stichiry Oktoichu, 3 předsvátku a 3 svatému. Slava: svatému, jestliže ji má. Pokud svatý nemá Slavu, pak Slava: předsvátku, I nyňi: dogmatik řadového hlasu.

Na stichovně stichiry Oktoichu, Slava, pokud je svatého, I nyňi: předsvátku.

Po Nyňi otpuščaješi tropár neděle, Slava: svatého, I nyňi: předsvátku.

Na utreni na Boh Hospod': tropár nedělní 2x, Slava: svatému, I nyňi: předsvátku.

Na chválách 4 stichiry Oktoichu a 4 předsvátku s naslavnými, které jsou na stichovně utreně s jejich verši. Slava: evangelní stichira, I nyňi: Preblahoslavena jesi.

Na liturgii: tropár nedělní a předsvátku, Slava: kondak nedělní, I nyňi: předsvátku. Zbytek jako v neděli.

Kapitola 8

Služba velkých Pánových svátků spolu s nedělní

- Které jsou velké Pánovy svátky?

Velké svátky Pána jsou: Povýšení svatého Kříže (14.9.), Narození Páně (25.12.), Bohozjevení (6.1.) a Proměnění Páně (6.8.).

- Co víme o službě velkých Pánových svátků?

Pokud padne tento svátek na neděli, pak se bere celá služba tohoto svátku a nedělní se vynechává. Tj. vynechává se řadový hlas Oktoichu, nedělní evangelium a evangelní stichira. Následující neděli se pak bere následující hlas, evangelium a evangelní stichira.

- Na co je nutné dávat pozor při večerní velkých Pánových svátků?

Na večerní je třeba dávat pozor na kafizmu a sváteční prokimen. O kafizmě „Blažen muž“ je nutné vědět, že se při těchto svátcích zpívá pouze v sobotu a v neděli večer, ale v jiné dny se vynechává. O prokimeniu svátku máme vědět, že pokud svátek padne na sobotu, nebereme v pátek večer prokimen dne, ale zpíváme místo něho velký prokimen svátku a v sobotu večer, tj. v den svátku, zpíváme prokimen Hospod' vocarisja.

Kapitola 9

Služba velkých svátků Bohorodičky spolu s nedělní

- Které jsou velké svátky Bohorodičky?

Velké svátky Bohorodičky jsou: Narození Bohorodičky (8.9.), Uvedení do chrámu (21.11.), Sritenije (2.2.), Zvěstování (25.3.) a Zesnutí (15.8.).

- Jak se koná služba velkých svátků Bohorodičky spolu s nedělní?

V sobotu na malé večerní na Hospodí, vozvach 4 stichiry Oktoichu, Slava i nyňi: svátku. Na stichovně jedna nedělní stichira a dvě ze stichoven velké večerně svátku. Slava i nyňi: malé večerně svátku. Po Nyňi otpuščajesi tropár neděle, Slava i nyňi: svátku. Suhubá ektenie a malé propušťení.

Na velké večerní zpíváme „Blažen muž“, na Hospodí, vozvach 4 stichiry Oktoichu a 6 svátku. Slava i nyňi: svátku.

3 čtení svátku.

Na litii stichiry svátku. Na stichovně stichiry neděle, Slava i nyňi: svátku.

Na požehnání chlebů tropár svátku 3x. Zbytek jako na službě litijního svatého.

Na utreni na Boh Hospod' nedělní tropár 2x, Slava i nyňi: svátku. Sedalny neděle, polyelej, veličaní svátku a pak Anhelskij sobor. Ypakoj hlasu, sedalny svátku, Slava i nyňi: polyelejní sedalen. Stepena řadového hlasu, prokimen a evangelium svátku. Voskresenije Christovo. Po 50. žalmu Slava: Molitvami Bohorodicy. I nyňi: totěž. Po verši Pomiluj mja, Bože: stichira svátku.

Kánon nedělní a svátku, katavaze řadová. Po třetí písni kondak a ikos neděle a sedalen svátku, po šesté kondak a ikos svátku. Po osmé písni se nezpívají mezizpěvy, ale „Veličit duša moja Hospoda“. Po deváté písni svítlen nedělní, Slava i nyňi: svátku. Na chválách: 4 stichiry neděle s verši svátku, Slava: svátku, I nyňi: Preblahoslovena jesi.

Na slavosloví a po Trojsvatém nedělní tropár, jeden ze dvou podle hlasu. Po propušťení Slava i nyňi: evangelní stichira.

Na liturgii: tropár nedělní a svátku, Slava: kondak neděle, I nyňi: kondak svátku. Prokimen, apoštol, evangelium a pričasten neděle a svátku. Místo Dostojno: mezizpěv a irmos 9. písne svátku.

- Jak se koná služba menších svátků Pána a Bohorodičky spolu s nedělní?

Služba menších svátků Pána a Bohorodičky se spolu s nedělní koná jako služba polyelejního svatého, ale na stichovně a po Nyňi otpuščaješi se na Slava i nyňi nezpívá nedělní bohorodičnick, ale tropár svátku nebo stichira.

Na liturgii se berou tropáry a kondaky jako u velkých svátků Bohorodičky.

Kapitola 10

- Co víme o katavazích?

Katavaze, která se zpívá o nedělích, svátcích a odpovídajících svatých po celý rok, se zpívá následujícím způsobem:

Od 1. září až do ukončení svátku Povýšení „Krest načertav Mojsej“.

Od 21. listopadu do 31. prosince „Christos raždajetsja“.

Od 1. ledna do 14. ledna „Hlubiny otkryl jest' dno“.

Od 15. ledna do ukončení Sritenija „Sušu hluboroditel'nuju zemlju“.

Od ukončení Sritenija s výjimkou neděle Velkého postu do 31. července „Otverzu usta moja“.

Od 1. srpna do 6. srpna „Krest načertav Mojsej“.

Od 7. srpna do 13. srpna „Licy Izraelstiji“.

Od 14. srpna do 23. srpna „Preukrašennaja“.

Od 24. srpna „Krest načertav“.

Kapitola 11

- Jak se zpívá služba posvátku a malého svatého spolu s nedělní?

V sobotu na velké večerní na Hospodi, vozvach 4 stichiry Oktoichu, 3 svátku a 3 svatého. Slava: pokud je svatému, jestliže není svátku. I nyňi: dogmatik řadového hlasu.

Na stichovně nedělní stichiry, Slava: (pokud je) svatému, I nyňi: svátku.

Po Nyňi otpuščaješi tropár nedělní, Slava: svatému, I nyňi: svátku.

Na utreni na Boh Hospod' nedělní tropár 2x, Slava: svatému, I nyňi: svátku.

Po 3. písni kondak a ikos svátku a kondak a ikos svatého, po 6. kondak a ikos nedělní.

Na chválách 4 stichiry nedělní a 4 stichiry svátku s verši svátku, Slava: evangelní stichira, I nyňi: Preblahoslovena jesi.

Na liturgii tropár nedělní a svátku, Slava: kondak neděle, I nyňi: kondak svátku. Prokimen neděle a svátku, apoštol a evangelium neděle, zadostojník svátku, přičasten neděle a svátku.

- Jak se zpívá služba posvátku a dvou malých svatých spolu s nedělní?

V sobotu na velké večerní na Hospodí, vozvach 4 stichiry Oktoichu, 3 svátku ze stichovny a 3 svatého. Slava: svátku (nebo pokud je svatému), I nyňi: dogmatik hlasu.

Zbytek je jako v kapitole 12. Služba druhého svatého se bere na povečeri.

Kapitola 12

- Jak se zpívá služba posvátku a polyelejního svatého spolu s nedělní?

Na Hospodí, vozvach 3 stichiry Oktoichu, 3 svátku a 4 svatého. Slava: svatému, I nyňi: dogmatik řadového hlasu.

3 čtení svatému.

Na stichovně stichiry nedělní, Slava: svatého, I nyňi: svátku.

Po Nyňi otpuščaješi tropár nedělní, Slava: svatého, I nyňi: svátku.

Na utreni sedalny nedělní, polyelej a veličaní svatému, Anhelskij sobor, ypakoj hlasu, 1. a 2. sedalen svatého, Slava: polyelejní sedalen, I nyňi: svátku.

Na chválách 4 stichiry Oktoichu a 4 svatému s verši svatého (ze stichovny na večerní), Slava: evangelní stichira, I nyňi. Preblahoslavena jesi.

Na liturgii tropár nedělní, svátku a svatého, kondak nedělní, Slava: svatého, I nyňi: svátku.

Prokimen, apoštol, evangelium a pričasten neděle a svatého. Zadostojnik svátku.

Zbytek jako u malého svatého.

Kapitola 13

- Jak se zpívá služba ukončení svátku v neděli?

Na večerní na Hospodí, vozvach 4 stichiry Oktoichu a 6 svátku přímo ze služby svátku. Slava: svátku, I nyňi: dogmatik řadového hlasu.

Na stichovně stichiry nedělní Oktoichu, Slava i nyňi: svátku.

Po Nyňi otpuščaješi tropár nedělní, Slava i nyňi: svátku.

Na utreni na 9. písni nezpíváme mezizpěv svátku, ale Veličit duše moja a Čestňijšuju.

Na chválách 4 stichiry Oktoichu a 4 svátku s naslavni s verši svátku, Slava: evangelní stichira, I nyňi. Preblahoslavena jesi. Po slavosloví nedělní tropár, jeden ze dvou.

Na liturgii tropár nedělní a svátku, Slava: kondak nedělní, I nyňi: svátku. Prokimen neděle a svátku. Apoštol a evangelium neděle. Zadostojnik svátku, pričasten neděle a svátku.

Kapitola 14

- Jak se koná služba svátku patrona chrámu v neděli?

Služba patrona chrámu v neděli se koná tak jako služba svatého s celonočním bděním (viz. kapitola 6). Na utreni prokimen, evangelium, po 50. žalmu stichira a po stichirách na chválách se zpívá naslavník chrámu a evangelní stichira se zpívá po propuštění utreně.

- Co je ještě třeba vědět o dnu svátku chrámu?

V den chrámového svatého ke cti chrámu se na večerni koná ukončení svátku.

Na Hospodi, vozvach stichiry chrámu 3 a řadového svatého 3. Slava: chrámu, I nyňi: bohorodičnik dogmatik podle hlasu naslavníku.

Na stichovně stichiry chrámu, Slava: chrámu (nebo svatého), I nyňi: bohorodičnik z nedělních stichoven podle hlasu naslavníku.

Po Nyňi otpuščaješi tropár chrámu, Slava: svatého, i nyňi: bohorodičnik nedělní.

Na utreni a liturgii se bere služba řadového svatého s Oktoichem podle obyčeje.

Jestliže je den po chrámovém svátku neděle, svátek nebo polyelejní svatý, ukončení svátku se nekoná.

Kapitola 15

- Služba malého svatého ve všední den (s výjimkou soboty a neděle).

Na večerni na Hospodi, vozvach 3 stichiry Oktoichu a 3 svatého. Slava i nyňi: bohorodičnik a na středu a pátek křížibohorodičnik z Minee.

Má-li svatý vlastní stichiru na Slava: pak Slava: svatému, I nyňi: bohorodičnik z Oktoichu dne podle hlasu naslavní stichiry, ve středu a v pátek křížibohorodičnik z Minee.

Po Nyňi otpuščaješi tropár svatého, Slava i nyňi: propustitelný bohorodičnik podle hlasu a dne.

Na utreni na Boh Hospod' tropár svatého 2x, Slava i nyňi: propustitelný bohorodičnik.

Zbytek viz. kapitola 8.

Na liturgii antifony každodenní, tropár dne, Slava: kondak dne, I nyňi: je-li chrám zasvěcen Kristu nebo Bohorodičce, kondak chrámu, jestliže svatému, I nyňi: Zastupnice christijan. Prokimen, apoštol, evangelium a pričasten dne.

Kapitola 16

- Služba dvou malých svatých s rozličnými službami ve všední den.

Na večerni na Hospodi, vozvach stichiry prvního svatého 3 a druhého 3. Slava i nyňi: bohorodičnik nebo křížibohorodičnik.

Na stichovně stichiry Oktoichu.

Po Nyňi otpuščeješ tropár prvního svatého, Slava: tropár druhému svatému, I nyňi: propustitelný bohorodičnik podle hlasu naslavního tropáru.

Na utreni na Boh Hospod' tropár prvního svatého 2x, Slava: tropár druhého svatého, I nyňi: propustitelný bohorodičnik podle hlasu naslavníku.

Na hodinkách: 1. hodinka: tropár a kondak dne, 3. hodinka: tropár a kondak prvního svatého, 6. hodinka: tropár a kondak chrámu a 9. hodinka: tropár a kondak druhého svatého.

Zbytek jako u malého svatého.

Kapitola 17

Služba svatého na 6 ve všední dny

Na večerni na Hospodi, vozvach stichira svatého Minee na 6, Slava: svatému, I nyňi: bohorodičnik Oktoichu dne podle hlasu naslavníku nebo na středu a pátek křížibohorodičnik z Minee.

Zbytek jako u malého svatého.

- Jak se zpívají stichiry na chválách s malým slavoslovím?

Po svítlnu zpíváme podle hlasu stichir na chválách: Chvalite Hospoda so nebes, chvalite jeho vo vyšnych. Tebi podobajet pišň, Bože. Druhý chór: Chvalite jeho vsi Anheli jeho: atd. 6 stichir začíná od Slava sija budet, 4 stichiry začínají od: Chvalite jeho na silach jeho. Po Slava i nyňi: zpívá kněz: Slava tebi, pokazavšemu nam svit: a my recitujeme Slava vo vyšnych Bohu (malé slavosloví). Po slavosloví ektenie: Ispolnim utrenija molitvy atd. jako u malého svatého.

- Jak se zpívají stichiry na chválách svatého s velkým slavoslovím?

Po svítlnu zpíváme podle hlasu stichir: Vsjakoje dychanije da chvalit Hospoda, Chvalite Hospoda so nebes: Po Slava i Nyňi: kněz ve felonu otvírá královské dveře a volá: Slava tebi, pokazavšemu nam svit. My zpíváme Slava vo vyšnych Bohu, které se nazývá zpívaným slavoslovím (velké slavosloví).

Po Trojsvatém tropár jako na večerni. Ektenie suhubá a prositelná, velké propuštění.

Kapitola 18

Služba polyelejního svatého ve všední den

Oktoich odpadá a celá služba se bere z Minee, neboli Trifologionu.

Na večerni po vozhlasu pokojné ektenie recitujeme 1. kafizmu. Po malé ektenii na Hospodi, vozvach stichiry svatého na 6 nebo na 8. Slava: svatého, I nyňi: dogmatik podle hlasu stichiry na Slava. V pátek večer dogmatik minulé neděle. Vchod. Prokimen dne a 3 čtení svatého. Ektenie Rcem vsi, Spodobi, Hospodi, vo večer sej. Ispolnim večernyja molitvy.

Na stichovně stichiry svatého s jeho verši, Slava svatého, I nyňi: bohorodičnick z nedělních stichir na stichovně podle hlasu stichiry na Slava.

Po Nyňi otpuščaješi tropár svatého, Slava i nyňi: nedělní bohorodičnick podle hlasu tropáru. Velké propuštění.

Na utreni na Boh Hospod' tropár svatého 2x. Slava i nyňi: nedělní bohorodičnick. Sedalny, polyelej, veličaní a po polyeleji sedalen svatého. První stepena 4. hlasu (Ot junosti mojeja). Prokimen, evangelium a stichira svatého. Kánon Bohorodičky a svatého. Katavaze řadová.

Na chválách stichiry svatého. Velké slavosloví, po Trojsvatém tropár svatého, Slava i nyňi: bohorodičnick nedělní. Velké propuštění.

Na hodinkách tropár a kondak svatého.

Na liturgii antifony izobrazitelné (Blahoslovi duše moja Hospoda). Po vchodu tropár svatého, Slava: jeho kondak. I nyňi: zastupnice christijan nebo kondak chrámu. Prokimen, apoštol a evangelium dne a svatého. Pričasten svatého.

Kapitola 19

Služba litijního svatého ve všední den

Na velké večerni zpíváme Blažen muž, na Hospodi, vozvach stichiry svatého na 8. Slava: svatého, I nyňi: dogmatik podle hlasu stichiry na Slava. (V pátek večer dogmatik minulé neděle.) Vchod. Prokimen dne a 3 čtení svatého.

Na litii stichira chrámu, po ní stichiry svatého.

Na stichovně stichiry a Slava: svatého, I nyňi: bohorodičnick z nedělních stichoven podle hlasu naslavní stichiry.

Na požehnání chlebů tropár svatého 2x, Bohorodice Ďivo 1x. Po požehnání chlebů Budi imja Hospodne 3x, žalm 33 do ...nelišitsja vsjakaho blaha. Též: Imenem Hospodnim blahoslovi, Otče. Kněz okuřuje královské dveře a volá: Slava svjaťij, hexapsalmos a zbytek utreně tak jako u polyelejního svatého.

Na liturgii antifony Blahoslovi duše moja Hospoda. Po vchodu tropár svatého, Slava: jeho kondak, I nyňi: kondak chrámu nebo Zastupnice christijan.

Prokimen, apoštol a evangelium svatého. Řadový apoštol a evangelium se čtou předcházející den spolu s apoštolem a evangeliem toho dne. Přičasten svatého.

Kapitola 20

Služba předsvátku a malého svatého ve všední den

Oktoich odpadá. Na večerni na Hospodi, vozvach stichiry předsvátku 3 a svatého 3. Slava: svatého, pokud je. I nyňi: předsvátku. V pátek večer na I nyňi: dogmatik končícího hlasu.

Na stichovně stichiry předsvátku, Slava: svatého, pokud je, I nyňi: předsvátku.

Po Nyňi otpuščaješi tropár svatého, Slava i nyňi: předsvátku. Jsou-li dva svatí: tropár prvního svatého, Slava: tropár druhého, I nyňi: předsvátku.

Na utreni na Boh Hospod' tropár předsvátku 2x, Slava: svatého, I nyňi: předsvátku. Jsou-li dva svatí s vlastními tropáry pak tropár předsvátku 1x, tropár prvního svatého, Slava: tropár druhého svatého, I nyňi: předsvátku. Sedalny předsvátku. Kánon předsvátku a svatého. Po třetí písni kondak a ikos svatého, po šesté předsvátku. Svítlen předsvátku. Malé slavosloví.

Na liturgii antifony Blahoslovi duše moja Hospoda. Po vchodu tropár předsvátku, Slava i nyňi: kondak předsvátku. Prokimen, apoštol a evangelium dne.

Poznámka: Řadový apoštol a evangelium dne, na něž padne svatý s vlastním nárokem, se nečte o svátku, ale předcházející den (o předsvátku) na liturgii jako pokračování jejich vlastních začal. Tj. bez vlastního nadpisu.

Kapitola 21

Jestliže svátek Pána nebo Bohorodičky padne na všední den, bere se pouze celá služba svátku podle Mínee (Trifilogionu).

Kapitola 22

Služba posvátku a malého svatého ve všední den

Na večerni na Hospodi, vozvach stichiry svátku 3 a svatého 3 (jsou-li dva svatí, pak 3 a 3 stichiry každému z nich). Slava: svatého, pokud je. I nyňi: svátku.

Na stichovně stichiry svátku.

Po Nyňi otpuščaješi tropár svatého, Slava i nyňi: svátku.

Na utreni na Boh Hospod' tropár svátku 2x, Slava: svatého, I nyňi: svátku. Sedalny svátku. Kánon svátku a svatého. Po třetí písni kondak a ikos svatého, po šesté kondak a ikos svátku. Před devátou písni Čestnijšuju. Svítlen svatého, Slava i nyňi: svátku. Na stichovně stichiry svátku.

Na 1. a 6. hodince tropár a kondak svátku, na 3. a 9. tropár svátku, Slava: svatého, I nyňi: bohorodičnik hodinky. Kondak svatého.

Na liturgii antifony izobrazitelné. Vchodnoje (Priidite, poklonimsja) s mezizpěvem druhé sváteční antifony. O posvátcích svátků Bohorodičky: Spasi ny, Syne Božij, molitvami Bohorodicy pojuščija ti Allijuja.

Po vchodu tropár svátku, Slava i nyňi: kondak svátku. Trojsvaté. (Jelicy vo Christa a Krestu tvojemu se o posvátku nezpívá). Prokimen svátku. Apoštol a evangelium dne. Zadostojnik a pričasten svátku.

Kapitola 23

Služba posvátku a polyelejního svatého ve všední den

Na večerni recitujeme kafizmu Blažen muž. Na Hospodi, vozvach zpíváme od verše Iz hlubiny vozvach: stichiry svátku 3 a svatého 5. Slava: svatého. I nyňi: svátku.

Vchod a 3 čtení svatého.

Na stichovně stichiry a Slava: svatého, I nyňi: svátku.

Po Nyňi otpuščaješi tropár svatého, Slava i nyňi: svátku.

Na utreni na Boh Hospod' tropár svátku 2x, Slava: svatého, I nyňi: svátku. Sedalny svatého, Slava i nyňi: svátku. Polyelej a veličaní svatého. Stepena 4. hlasu (Ot junosti mojeja). Prokimen, evangelium a při líbání evangeliáře stichira svatého. Kánon svátku a svatého. Katavaze řadová. Po třetí písni kondak a ikos svátku, po šesté svatého. Před devátou písni Čestňijsuju. Svitilen svatého, Slava i nyňi: svátku.

Na chválách stichiry svátku 3 a svatého 3. Slava: svatého. I nyňi: svátku. Velké slavosloví. Po Trojsvatém tropár svatého. Slava i nyňi: svátku.

Na hodinkách tropár svátku Slava: svatého, I nyňi: bohorodičnik hodinky. Kondaky svátku a svatého se modlíme na hodinkách střídavě.

Na liturgii tropár svátku a svatého. Slava: kondak svatého, I nyňi: svátku. Prokimen svátku a svatého. Apoštol a evangelium svatého a dne. Zadostojnik svátku a pričasten svátku a svatého.

Kapitola 24

Ukončení svátku ve všední den

Služba svatého dne se bere den předem s výjimkou ukončení svátku Uvedení Bohorodičky do chrámu, kdy se služby berou společně.

Na večerni na Hospodi, vozvach zpíváme 6 stichir z prvního dne svátku. Slava i nyňi: svátku. V pátek večer Slava: svátku, I nyňi: dogmatik řadového hlasu.

Vchod a čtení nejsou.

Na stichovně stichiry a Slava i nyňi: svátku. Po Nyňi otpuščaješi tropár svátku.

Na utreni na Boh Hospod' tropár svátku 3x. Sedalny svátku. Polyelej se nezpívá. Kánon svátku. Před devátou písni mezizpěv svátku. Svítlen svátku. Na chválách stichiry svátku na 4. Slava i nyňi: svátku. Velké slavosloví. Po Trojsvatém tropár svátku. Velké propuštění.

Na hodinkách tropár a kondak svátku.

Na liturgii antifony a vchodnoje jako při posvátku. Po vchodu tropár Slava i nyňi: kondak svátku. Prokimen svátku. Apoštol a evangelium dne. Zadostojník a pričasten svátku.

Kapitola 25

O službě sobotní

V pátek večer na Hospodi, vozvach stichiry svatého 3 a Oktoichu 3. Slava: pokud je svatému, I nyňi: dogmatik končícího hlasu.

Na stichovně stichiry mučedníků Oktoichu, které jsou uvedeny na Hospodi, vozvach pod názvem Jiné stichiry s obvyklými mezizpěvy Časoslovu. Slava i nyňi: ze stichoven Oktoichu.

Po Nyňi otpuščaješi: tropár svatého Slava i nyňi: nedělní propustitelný bohorodičnik podle hlasu tropáru.

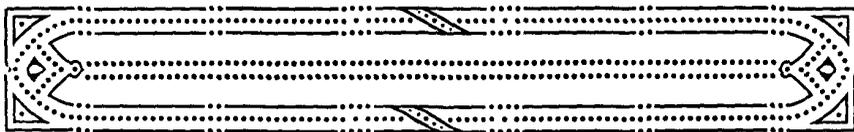
Na utreni na Boh Hospod' tropár svatého 2x, Slava i nyňi: bohorodičnik nedělní. Sedalny Oktoichu. Kánon z Minee svatého a mučedníků z Oktoichu. Na stichovně stichiry mučedníků Oktoichu, uvedené na chválách s verši Časoslovu. Stichovna večerně a utreně Oktoichu se bere pouze o zádušních sobotách.

Po Blaho jest' tropár svatého, Slava i nyňi: propustitelný bohorodičnik na konec utreně.

Jestliže je v sobotu památka dvou svatých, pak na Hospodi, vozvach 3 stichiry prvního svatého a 3 stichiry druhého. Slava i nyňi: dogmatik končícího hlasu. Zbytek stejně jako výše.

Jestliže na sobotu padne polyelejní svatý nebo svatý na 6, pak na Hospodi, vozvach 6 stichir svatého, Slava: svatého, I nyňi: dogmatik končícího hlasu. Stichovny svatého.

Jestliže je v sobotu předsvátek nebo posvátek, pak na Hospodi, vozvach 3 stichiry svátku a 3 svatého. Slava: svatého (nebo svátku) I nyňi: dogmatik končícího hlasu. Zbytek jak je psáno na všední dny.

Třetí část

Kapitola 1

O pokloně čestnému kříži

- Kdy se koná poklona čestnému kříži?

Poklona čestnému kříži bývá o svátku Povýšení sv. Kříže, o Křížipoklonném týdnu a 1. srpna (o Přenášení čestného Dřeva svatého a životodárného Kříže).

- Jak se koná poklona čestnému Kříži o svátku Povýšení?

Po propuštění malé večerně odchází kněz oblečený do sticharu a felonu k žertveníku. Před ním jdou světloňosi a doprovází ho jáhen. Na žertveníku je již připravený kříž. Jáhen říká: Blahoslovi, Vladyko. Kněz: Blahosloven Boh naš. Lid: Amiň. Trojsvaté, Otče naš a po vzhlasu tropár Spasi, Hospodi, ljudi tvoja, Slava i nyňi: kondak: Voznesyjsja na Krest. Kněz okouří kříž a bere ho na diskosu na hlavu. Před ním jdou světloňosi a jáhen, který ho okuřuje. Takto kříž přináší do oltáře a kněz jej klade na svatou trapézu na jižní (pravou) stranu, kde zůstává do velkého slavosloví sváteční utreně.

Když se zpívá velké slavosloví, kněz se obléká do všech bohoslužebných rouch, vezme kadidelnici, přistupuje k trapéze a okuřuje sv. kříž. Když se zpívá Trojsvaté, bere kříž na hlavu. Před ním jdou světloňosi a jáhen, který ho okuřuje. Vycházejí severními dveřmi a jdou do královských dveří. Po ukončení Trojsvatého kněz, který stojí před královskými dveřmi, volá: Premúdrosť prosti. Lid zpívá tropár: Spasi, Hospodi, ljudi tvoja. Kněz přichází s křížem na hlavě před analog, který je připraven uprostřed chrámu. Tam se obrací směrem k východu a po ukončení tropáru zpívá ektenii: Pomiluj nas, Bože. Lid zpívá poprvé stokrát: Hospodi, pomiluj. Kněz se s křížem na hlavě sklání nakolik může k zemi a opět se zvedá a na konci zpěvu Hospodi, pomiluj žehná křížem na východ. Pak se obrací k západu a zpívá: Ješče molimsja o blahovirmom cari: a lid zpívá druhou stovku Hospodi, pomiluj. Kněz se uklání a žehná k západu. Pak se obrací směrem k jihu a zpívá: Ješče molimsja o boholjubivom jepiskopi. Lid zpívá třetí stovku Hospodi, pomiluj. Na poslední stovku Hospodi, pomiluj se kněz obrací na sever a zpívá: Ješče molimsja o predstojaščich ljudech a koná se 4. stovka Hospodi, pomiluj, pozdvihnutí a žehnání. Pak se kněz obrací na východ a volá: Jako milostiv a pokládá kříž na tetrapod. Když lid zpívá:

voznosyjsja na Krest, bere kadidelnici a okuřuje kříř. Po ukončení kondaku se zpívá: Krestu tvojemu poklaňajemsja 3x a kněz a přítomní konají metánie.

Těž ektenie: Ispolnim utrenija molitvy a po propuštění stichiry: Priidite, virniji: a líbání kříže.

- Bývá o svátku Povýšení poklona čestnému kříži ještě jindy než na utreni?

Kromě utreně konáme poklonu kříži na liturgii, ale jen první den svátku. Místo Trojsvatého se zpívá: Krestu tvojemu poklaňajemsja, Vladyko: se Slava i nyňi. Při slovech poklaňajemsja konáme metánie.

- Kdy se odnáší kříř do zákristie?

V den ukončení svátku Povýšení po propuštění liturgie vychází kněz královskými dveřmi k tetrapodu, okuřuje čestný kříř, hluboce se kříži pokloní a zvedá ho nad hlavu. Pak ho odnáší do oltáře, položí ho na prestol a okuřuje ho ve tvaru kříže.

- Jak se koná poklona kříži 1. srpna?

Po propuštění večerně se vynáší kříř jako 14. září. Podobně i na utreni se kněz v době velkého slavosloví obléká do všech bohoslužebných rouch, a když vyjde s křířem z oltáře, očekává před královskými dveřmi konec Trojsvatého. Volá: Premúdrost' prosti. Lid zpívá tropár: Spasi, Hospodi, ljudi tvoja. Kněz pokládá kříř na analoj, okouří jej a po ukončení tropáru zpívá: Krestu tvojemu poklaňajemsja 3x a koná poklony. Na liturgii toho dne se zpívá Trojsvaté. Ukončení svátku kříže bývá téhož dne po propuštění večerně.

Kapitola 2

- Co víme o svátečních nedělích měsíců října a července?

Po 11. říjnu a 16. červenci se následující neděli koná služba památky svatých Otců všeobecných koncilů a služba svatého dne se bere v sobotu večer na povečerí. Pokud datum 11.11. nebo 16.7. připadne na pondělí, úterý nebo středu, pak se služba Otců koná předcházející neděli. Pokud to bude ve čtvrtek, pátek nebo sobotu, pak se služba koná následující neděli.

- Co se má vědět o nedělích před narozením Páně?

V neděli po 11. prosinci konáme památku svatých Praotců. O této neděli je potřebné dávat pozor na čtení apoštola a evangelia. Začalo apoštola neděle Praotců je shodné se začalem apoštola 29. neděle a začalo evangelia je shodné se začalem 28. neděle po Sestoupení sv. Ducha. Protože se tato začala čtou beze změny o neděli svátku, pak se 28. neděli po SSD čte evangelium té neděle, na niž padne neděle svatých Praotců a též o 29. neděli se čte apoštol z neděle Praotců. V neděli před Narozením čteme pouze jediný apoštol a jediné evangelium ze sváteční neděle.

Kapitola 3

O Královských hodinkách

- Kdy se konají Královské hodinky?

Královské hodinky se konají v předvečer Narození Páně, v předvečer Bohozjevení a na Velký pátek.

- Jaký je řád Královských hodinek?

Řád Královských hodinek je následující:

Začátek obvyklý. Po Přiidite, poklonimsja 3 žalmy. Slava i nyňi: Alliluja, alliluja, alliluja. Slava tebi, Bože. Hospodi, pomiluj 3x. Též zpíváme Slava: tropár předsvátku (předvečera), I nyňi: recitujeme bohorodičnické hodinky. Též stichiry svátku. Po stichirách: Voňmim, mir vsim, premúdrost' voňmim a 2x prokimen podle hlasu tropáru. Pak čtení apoštola a ihned Premúdrost' prosti uslyšim sv. Evanhelija. Po evangeliu recitujeme: Stopy moja, Da ispolňatsja, Trojsvaté až po Otče náš, vozhlas a zpíváme kondak předvečera. Hospodi, pomiluj 40x. Iže na vsjakoje vremja a zbytek jako obvykle. Tak jako 1. hodinka se konají i ostatní hodinky.

- Jak se koná po Královských hodinkách obednice, když se týž den ještě koná liturgie?

Po modlitbě 9. hodinky se recituje 102. žalm: „Blahoslovi, duše moja, Hospoda“, Slava: 145. žalm: „Chvali, duše moja, Hospoda“, I nyňi: Jedinorodnyj Syne. Vo carstviji tvojem jehda priideši. Lik nebesnyj, Slava: Sobor svjatyh anhel, I nyňi: Oslabi ostavi, Otče náš. Po vozhlasu se zpívá kondak předvečera, Hospodi, pomiluj 40x, kněz modlitbu Vsesvjataja Trojce, lid Dostojno jest' a propuštění. Pak se koná večereň s liturgií sv. Bazila Velkého.

- Jak se koná obednice, když se týž den nekoná liturgie?

Po Blažennach... Slava: Sobor svjatyh anhel, I nyňi: Viruju vo jedinaho Boha, Oslabi ostavi, Otče náš, po vozhlasu kondak, Hospodi, pomiluj 40x. Vsesvjataja Trojce. Budi imja 3x. Blahoslovlju Hospoda, Dostojno jest' a propuštění.

Kapitola 4

O večerni se sv. liturgií

- Kdy se koná večereň se svatou liturgií?

Večereň se svatou liturgií se koná v předvečer Narození Páně a v předvečer Bohozjevení, o svátku Zvěstování, pokud padne na všední den Velkého postu, ale ne na sobotu nebo neděli, na Velký čtvrtek a Velkou sobotu.

- Jak se koná večereň se svatou liturgií?

Kněz: Blahosloveno carstvo: Lid: Amiň. Priidite, poklonimsja 3x a 103. žalm. Malá ektenie, po vozhlasu Hospodi, vozvach a stichiry na 8. Jáhen okužuje a kněz koná proskomidii. Na Slava i nyňi: vchod s evangeliářem. Čtení podle předpisu toho dne. V době posledního čtení přistoupí kněz k prestolu, čte modlitbu Trojsvatého a po malé ektenii volá: Jako svjat jesi, Bože náš, a pokračuje se tak, jak je obvyklé na liturgii.

Kapitola 5

O velkém povečeri s litii

- Kdy se koná velké povečeri s litii a sváteční utrení?

O svátku Narození Páně, Bohozjevení a Zvěstování, pokud tento poslední svátek padne na úterý, středu, čtvrtek, pátek nebo sobotu Velkého postu (nebo na úterý, středu a čtvrtek Strastného týdne).

- Jak se koná tato bohoslužba?

Jáhen: Blahoslovi, vладыko. Kněz oblečený v epitrachilu a felonu před svatou trapézou volá: Blahosloven Boh náš. Lid: Amiň, Carju nebesnyj, Trojsvaté, Otče náš. Po vozhlasu: Priidite, poklonimsja 3x a 6 žalmů podle Časoslovu. V době recitování žalmů okužuje jáhen chrám. Po žalmech Slava i nyňi: Alliluja 3x, Slava tebi, Bože, Hospodi, pomiluj 3x, Slava i nyňi: a jáhen zpívá: S nami Boh. Totéž zpěváci 2x a pak každý verš jednou. Pak tropáry: Den přešed, Viruju vo jedinaho Boha, Presvjataja Hospože Bohorodice, Trojsvaté a po Otče náš zpíváme tropár svátku. Hospodi, pomiluj 40x. Slava i nyňi: Čestňijšuju Cheruvim, Imenem Hospodnim blahoslovi Otče. Kněz: Molitvami svjatyh Otec: a modlitbu „Hospodi, Hospodi, izbavlej nas“. Priidite, poklonimsja 3x a 50. a 101. žalm. Kněz modlitbu Hospodi Vsederžitelju. Trojsvaté, Otče náš a po vozhlasu zpíváme kondak svátku. Hospodi, pomiluj 40x. Slava i nyňi: Čestňijšuju Cheruvim. Kněz: Molitvami svjatyh Otec a modlitbu: Vladyko, Bože Otče. Priidite, poklonimsja 3x, žalmy 69, 142 a recituje se Slava vo vyšnych Bohu. Pak litijní stichiry, ektenie Spasi, Bože, ljudi tvoja a zbytek pokračuje litii a utrení tak, jak bylo již uvedeno dříve.

Kapitola 6

O tabulkové (zrjačej) Paschálii

- Kdy se konají Velikonoce?

Podle rozhodnutí Prvního nicejského koncilu se Velikonoce slaví v neděli po prvním jarním úplňku. Pokud na tento den padnou židovské Velikonoce, pak

se svátek Velikonoc přesouvá na následující neděli. Protože se jarní úplněk měsíce mění tak, že je po 28 letech padne vždy na stejný den, a pro židovské Velikonoce je doplněn ještě jeden týden, může se datum Velikonoc pohybovat pouze ve 35 dnech (tzv. hraniční klíč), tj. od 22.3. do 25.4.

- Co je to tabulková (zrjačaja) Paschálie?

Tabulková paschálie je krátký přehled o svátku Velikonoc a nejdůležitějších svátků, které jsou Velikonocemi určeny. Všechny těchto 35 případů je označeno písmeny církevní abecedy, které se nazývají Paschálními písmeny nebo též Hraničním klíčem.

- Ve kterých církevních knihách najdeme Paschálii?

Paschálie se nachází na konci Žaltáře, Časoslovu a typikonu, kde obvykle bývá i vysvětlení k tabulkám.

Kapitola 7

O počtu nedělí po ukončení Bohozjevení

Po ukončení svátku Bohozjevení se podívej do Paschálie na odpovídající paschální písmeno a všimni si, kdy začíná Triod', tj. kdy je neděle Celníka a farizea. Tento den označ jako 33. neděli po Sestoupení sv. Ducha. Odpočítej 7 dní a tento den bude 32. neděle. 7 dní před tím 31. neděle atd., dokud nedojdeš do neděle po Bohozjevení.

Např. roku 1918 Triod' začíná 11.2. Tento den je 33. neděle po SSD. $11-7=4$. 4.2. bude 32. neděle, 28.1. 31. neděle, 21.1. 30. neděle. Pokud někdy bude nedělí přebývat, pak nadbytečné vypouštíme, pokud jich bude více, opakujeme je tolikrát, kolikrát je to potřebné.

Kapitola 8

O zádušních sobotách

- Co jsou to zádušní soboty?

Zádušní soboty jsou soboty, kdy se koná bohoslužba za všechny zesulé pravověrné křesťany, za naše otce a bratry. Jsou to tyto soboty: maspostní, 2., 3. a 4. sobota Velkého postu a sobota před Sestoupením sv. Ducha.

- Jak se koná služba za zesulé?

V pátek večer se po úvodním žalmu bere ektenie za zesulé. Po vozhlasu na Hospodí, vozvach stichiry mučedníků z Oktoichu 3 a z Triodě 3. Slava: zádušník, I nyňi: dogmatik končícího hlasu. Stichovna z Oktoichu, Slava:

Triodě, I nyňi: bohorodičnik. Po Nyňi otpuščaješi tropár na 8. hlas: Hlubinoju mudrosti, Slava i nyňi: Tebe i sťinu i pristanišče. Ektenie Pomiluj nas, Bože, Ješče molimsja o upokojeniji duš usopšich rabov Božijich, praotec, otec i bratij našich atd.

Po propuštění večerně volá kněz: V blaženom uspeniji: lid zpívá: Vičnaja pamjať 3x.

Na utreni po hexapsalmu ektenie za zesnulé, po vozhlasu místo Boh Hospod' zpíváme Alliluja na hlas tropáru 8. hlasu: Hlubinoju mudrosti 2x, Slava i nyňi: Tebe i sťinu, sedalen Oktoichu jeden. Pak se zpívají Neporočny (17. kafizma) ve dvou zastaveních. Na konci prvního zastavení: Jako ašče by ne zákon tvoj a malá ektenie za zesnulé. Po vozhlasu druhé zastavení Tvoj jesm az a pak Blahosloven jesi, Hospodi s tropáry: Svjatyh lik obríte istočnik žizni. Po Slava i nyňi: malá ektenie za zesnulé a po vozhlasu sedalen 5. hlasu Upokoj, Spase naš, Slava i nyňi: Ot vika vozsjavyj. 50. žalm. Kánon chrámu. Po třetí písni obvyklá malá ektenie a sedalen Triodě, po šesté ektenie za zesnulé, kondak a ikos Triodě. Po deváté písni obvyklá ektenie a svítlen Triodě. Na chválách stichiry Triodě. Malé slavosloví. Na stichovně zádušní stichiry Oktoichu. Po Blaho jest' tropár Hlubinoju múdrosti, Slava i nyňi: Tebe i sťinu.

Na hodinkách zádušní tropár a kondak.

Na liturgii po vchodě tropár Hlubinoju múdrosti Slava: kondak 8. hlasu So svjatymi upokoj, I nyňi: Tebe i sťinu. Prokimen 6. hlasu Duši ich vo blahich vodvorjatsja. Apoštol začalo 270 (1Sol 4.13-18). Evangelium od Jana začalo 16 (J 5.24-30a). Pričasten: Blaženi jaže izbral. Po propuštění liturgie se koná panychida, kde se čte diptych.

Kapitola 9

O bohoslužbách Velkého postu

- Co se má vědět o nedělích Celníka a farizea, Marnotratného syna, masopostní a syropostní?

Od neděle Celníka a farizea zpíváme na utreni po 50. žalmu: Slava: Pokajanija otverzi mi dveri a to až do 5. neděle Velkého postu. O neděli Marnotratného syna, masopostní a syropostní zpíváme po polyeleji žalm „Na rikach Vavilonskich.“

- Jak se o Velkém postu zpívá nedělní služba?

Nedělní služba se během svatého Velkého postu bere obvyklým způsobem s tím rozdílem, že pokud tak velí Triod', vypouští se služba svatého, která se bere v sobotu večer na povečerí, a na utreni se před velkým slavoslovím zpívá naslavník Triodě a evangelní stichiru zpíváme po propuštění utreně.

- Jak se o Velkém postu koná večereň?

O syropostní neděli večer bereme na Hospodi, vozvach 10 stichir: 4 kající z Oktoichu, které jsou brány takto: dvě z nedělní večerní stichovny a dvě ze stichovny na pondělní utreni. 3 stichiry Triodě a 3 svatého. Slava: pokud je, svatého, I nyňi: bohorodičnik z Minee. Vchod s kadidelnicí a po Svite tichij prokimen: Ne otvratí lica tvojeho. Pak Spodobi, Hospodi a zavírají se královské dveře. Kněz zpívá v epitrachilu před královskými dveřmi ektenii: Ispolnim večerňuju molitvu. Stichovna Triodě. Po Nyňi otpuščaješi Trojsvaté a po Otče naš oba chóry zpívají tropár 1. hlasu Bohorodice Ďivo, radujsja a koná se jedna poklona. I nyňi: Molíte o nas a jedna poklona. Pak kněz recituje: Pod tvoju milost', Lid: Hospodi, pomiluj 40x, Hospodi, blahoslovi. Kněz: Syj blahosloven: Amiň. Nebesnyj Carju: Lid: Hospodi, pomiluj 3x. Slava i nyňi: Čestňijšuju Cheruvim: Imenem Hospodnim blahoslovi, otče. Kněz: Molitvami svjatyh Otec: Lid: Amiň a 3 poklony s modlitbou svatého Efréma. Po poklonách kněz: Slava tebi Christe Bože a malé propuštění.

Stejným způsobem konáme večereň o 1., 2., 3., 4. a 5. neděli Velkého postu jen s tím rozdílem, že se mění prokimen. „Ne otvratí“ se zpívá o nedělích syropostní, 2. a 4. Velkého postu a „Dal jesi dostojanije“ o 1., 3. a 5. neděli Velkého postu.

- Jak se koná o Velkém postu malé povečeri?

Malé povečeri se bere obvyklým způsobem tak, jak již bylo ukázáno, s tím rozdílem, že po modlitbě Iže na vsjakoje vremja: a Bože uščedri ny: konáme 3 poklony a bereme Trojsvaté po Otče naš, Hospodi, pomiluj 12x a kněz modlitby: Neskvernaja neblaznaja, I dažd' nam, Vladyko a zbytek jako obvykle.

Kapitola 10

- Jak se zpívá utreňa v pondělí, úterý, středu, čtvrtka a pátek Velkého postu?

Blahosloven Boh naš: Carju nebesnyj, Trojsvaté, Otče naš a po Priidite, poklonimsja žalmy 19 a 20 a dále tak, jak je obvyklé. Po vozhlasu pokojné ektenie zpíváme místo Boh Hospod' Alliluja podle hlasu řadového tropáru a zpíváme trojičniky řadového hlasu. Po kafizmách nebereme ektenie, ale 3x Hospodi, pomiluj. Slava i nyňi: Po první kafizmě sedalny Oktoichu (jsou na konci Triodě). Po druhé a třetí kafizmě sedalny Triodě. 50. žalm a ektenie Spasi, Bože, ljudi tvoja. Po vozhlasu zpíváme kánon Minee. Po třetí písni malá ektenie a sedalen svatého, po šesté kondak svatého. Pokud svatý nemá kondak, recitujeme sedalen mučedníků, který je na konci Triodě. Po deváté písni Dostojno jest', svítlen trojični a žalmy 148, 149 a 150. Kněz: Tebi slava podobajet, a Slava tebi, pokazavšemu nam svit: Malé slavosloví. Stichovna Triodě. Blaho jest' 2x, Trojsvaté, Otče naš a po vozhlasu zpíváme: Vo chrami stojašče, Hospodi, pomiluj

40x, Hospodi, blahoslovi. Kněz: Syj blahosloven. Lid: Amiň. Kněz: Nebesnyj carju. Lid: Hospodi, pomiluj 3x, Slava i nyňi: Čestňjšuju cheruvim, Imenem Hospodnim blahoslovi, otče. Kněz: Molitvami svjatyh Otec našich a 3 poklony. Též Priidite, poklonimsja a první hodinka.

Kapitola 11

O hodinkách svatého Velkého postu

- Jak se konají hodinky o Velkém postu?

Po obvyklých třech žalmech Slava i nyňi: Alliluja 3x, slava tebi, Bože, Hospodi, pomiluj 3x a zpíváme: Za utra uslyši hlas moj, na 6. hlas. Též recitujeme Slava i nyňi: Čto ťa narečem. Pak zpíváme Stopy moja a Da ispolňatsja. Trojsvaté a tropáry Časoslovu: Skoro predvari atd. Hospodi, pomiluj 40x. Iže na vsjakoje vremja. Hospodi, pomiluj 3x, Slava i nyňi: Čestňjšuju cheruvim, Imenem Hospodnim blahoslovi, otče. Bože, uščedri ny a 3 poklony. Pak modlitba Christe, svite istynnyj, Priidite, poklonimsja a 3. hodinka.

Podobně jako 1. hodinka se konají i ostatní hodinky svatého Velkého postu. Jen je třeba dávat pozor na to, že pokud konáme po nějaké hodince propuštění (1. nebo 6.), po modlitbě Bože, uščedri ny a po třech poklonách recitujeme Trojsvaté, po 12x Hospodi, pomiluj se modlíme modlitbu hodinky, po ní Slava tebi, Christe Bože atd., jak již bylo uvedeno.

Kapitola 12

O každodenní večerní svatého Velkého postu

Po modlitbě deváté hodinky se scházíme uprostřed chrámu a zpíváme: Vo carstviji tvojem jehda priideši a blahoslavenství. Po Slava i nyňi: zpíváme: Pomjani nas, Hospodi, jehda priideši vo carstviji tvojem a děláme jednu poklonu. Pomjani nas, Vladyko a jednu poklonu. Pomjani nas, Svjatyj a jednu poklonu. Pak recitujeme: Lik nebesnyj, Slava: Sobor svjatyh anhel, I nyňi: Viruju vo jedinaho Boha, Oslabi ostavi, Otče naš, po vozhlasu kondak chrámu, dne a svatého. Slava: So svjatymi upokoj, I nyňi: Zastupnice Christijan. Hospodi, pomiluj 40x, Slava i nyňi: Čestňjšuju cheruvim, Imenem Hospodnim blahoslovi, otče. Kněz: Bože, uščedri ny a tři poklony. Pak začínáme večereň.

Priidite, poklonimsja 3x. Úvodní žalm a pokojná ektenie. Na Hospodi, vozvach zpíváme 3 stichiry Triodě a 3 svatému. Slava i nyňi: bohorodičnik z Minee. Vchod není. Prokimen a 2 čtení Triodě. Po druhém čtení Spodobi, Hospodi a ektenie Ispolnim večernija molitvy. Stichovna Triodě. Po Nyňi otpuščaješi: Bohorodice Divo a poklona, Slava: Krestitelju svjatyj a poklona, I nyňi: Molite o nas a poklona. Kněz: Pod tvoju milosť. Lid: Hospodi, pomiluj 40x, Hospodi, blahoslovi. Kněz: Syj blahosloven, Nebesnyj carju. Lid: Hospodi,

pomiluj 3x, Slava i nyňi: Čestňijšuju cheruvim, Imenem Hospodnim blahoslovi, otče. Kněz: Molitvami svjatych Otec a 3 poklony. Pak Trojsvaté a po Otče naš: Hospodi, pomiluj 12x. Kněz: Vsesvjataja Trojce: Budi imja 3x s poklonami, 33. žalm. Blahoslavlju Hospoda, Dostojno jest' a propuštění.

Kapitola 13

O velkém povečeri ve svatém Velkém postě

Začátek obvyklý, po Priidite, poklonimsja (v prvním týdnu 69. žalm a kánon: Pomošnik i pokrovitel', po 9. písni) šest žalmů, Slava i nyňi: Alliluja 3x, Slava tebi, Bože, Hospodi, pomiluj 3x, Slava i nyňi: S nami Boh s verši. Deň přešed, Bezplotnoje jestestvo. Viruju, Presvjataja Vladyčice atd. Trojsvaté, po Otče naš tropáry Časoslovu. Hospodi, pomiluj 40x a modlitba: Hospodi, Hospodi, izbavlej nas. Priidite, poklonimsja 3x a žalmy 50 a 101. Kněz modlitbu Hospodi, vsederžitelju. Priidite, poklonimsja 3x a žalm 142. Slava vo vyšnych Bohu. Od druhého týdne svatého postu se zde zpívají kánony svatých, kteří připadají na dny mezi Lazarovou sobotou do Tomášovy neděle. Po deváté písni Dostojno jest', Trojsvaté a po Otče naš: Hospodi sil na 6. hlas. Hospodi, pomiluj 40x, Iže na vsjakoje vremja a 3 poklony. Trojsvaté po Otče naš, Hospodi, pomiluj 12x a kněz modlitby Neskvernaja, neblaznaja, I dažd' nam, Vladyko, Preslavnaja Prisnođivo, Upovanije naše. Též Slava tebi, Christe Bože a místo propuštění dne recituje kněz modlitbu: Vladyko mnohomilostive. Též recituje ektenii: Pomolimsja o svjaťijšem Archijereji: atd., jak je uvedeno na malém povečeri.

- Jak se koná velké povečeri o pátcích Velkého postu?

Celý postup je tak, jak bylo ukázáno, ale po prvním Trojsvatém recitujeme sobotní tropár a po druhém: Pomiluj nas, Hospodi, pomiluj nas. Po Dostojno jest' a po Trojsvatém se místo Hospodi sil bere kondak soboty. Po Iže na vsjakoje vremja poklony nekonáme a poslední Trojsvaté nebereme. Modlitba Vladyko mnohomilostive se neber, ale obvyklé malé propuštění.

Kapitola 14

O liturgii Předem posvěcených darů

Po 9. hodince a po blahoslavenstvích se recitují kondaky, Hospodi, pomiluj 40x. Po poklonách Trojsvaté po Otče naš, Hospodi, pomiluj 12x. Kněz: Vsesvjataja Trojce, Slava tebi, Christe Bože: a malé propuštění. Pak se kněz modlí potichu obvyklý počátek před liturgií. Pak jáhen: Blahoslovi, vladyko. Kněz: Blahosloveno carstvo. Lid: Amiň, Priidite, poklonimsja 3x a úvodní žalm. Pokojná ektenie, po vozhlasu zpíváme: Hospodi, pomiluj 3x, Slava i nyňi: lektor 18. kafizmu. Po první, druhé i třetí slávě koná lektor 3 hluboké poklony, jáhen

zpívá malou ektenii a kněz se potichu modlí večerní modlitby. Na Hospodi, vozvach se bere 10 stichir: Triodě: 2x samohlasen dne, 1 mučeníčen a 3 podobny. Z Minee stichiry svatého na 4, kde se první opakuje. Slava i nyňi: bohorodičnik z Minee. Vchod bez evangeliáře (pokud předpis ukládá čtení evangelia, pak s evangeliářem), Svite tichij, prokimen a čtení Triodě. Pak druhý prokimen a jáhen vozhlas: Povelite. Kněz bere oběma rukama kadidelnici a zapálený trikiron (svícen se třemi svíecemi), stojí před svatou trapézou obrácený k východu a koná kadidelnicí a trikironem znamení kříže se slovy: „Premúdrost' prosti.“ Pak se obrací na západu k lidu a volá: Svit Christov prosviščajet vsich. Lektor: Pritčej čtenie a čte druhou paremii.

Po ukončení čtení kněz: Mir ti. Jáhen: Premúdrost'. Kantor uprostřed chrámu zpívá: Da ispravitsja molitva moja a vsichni klekají. Pravá část chrámu vstává a zpívá rychlejším tempem: Da ispravitsja. Pak kantor vstává a zpívá druhý verš: Hospodi, vozvach. Pak kantor a pravá strana klekají, levá vstává a zpívá: Da ispravitsja. Kantor vstává a zpívá třetí verš: Položi, Hospodi. Po jeho ukončení kleká kantor a levá strana, pravá vstává a zpívá: Da ispravitsja. Opět kantor čtvrtý verš: Ne ukloni. Po ukončení kleká s pravou stranou na kolena, levá vstává a koná jako před tím. Po ukončení zpěvu vsichni klekají a kantor zpívá první Da ispravitsja do půlky (pred tobou), pak vsichni vstávají a zpívají Vozd'ijanije ruku mojeju do konce. Po ukončení dělají kněz i lid tři hluboké poklony. Pak jáhen ektenii Rcem vsi a ektenii katechumenů. Místo cherubínské písně zpíváme: Nyňi sily nebesnyja a ve chvíli přenášeni darů klekáme na kolena a po přenesení konáme tři hluboké poklony.

Pak ektenie Ispolnim večernyja molitvy a po ní I spodobi nas, Vladyko a Otče naš. Pričasten: Vkusite i vidite. Na Pristupite zpíváme Blahoslovju Hospoda na vsjakoje vremja. Na Vsehda nyňi i prisno: Blahodarim t'a. Po zaambonové modlitbě: Budi imja 3x s poklonami. 33. žalm, Dostojno jest' a propuštění.

Kapitola 15

O službě polyelejního svatého v postní dny svatého Velkého postu

- Jak se koná služba Nalezení hlavy sv. Jana Křtitele a 40 sebastských mučedníků pondělcích Velkého postu?

Pokud padne svátek Nalezení hlavy sv. Jana Křtitele nebo 40 sebastských mučedníků na jakýkoliv pondělek svatého Velkého postu, pak v neděli večer na Hospodi, vozvach zpíváme 4 stichiry Triodě, z nichž první opakujeme dvakrát, a 6 stichir Minee. Slava: Minee, I nyňi: dogmatik podle hlasu naslavní stichiry. Po vchodu tři čtení z Minee. Též Spodobi, Hospodi a ektenie: Ispolnim. Na stichovně stichiry Triodě, Slava: Minee, I nyňi: bohorodičnik z nedělních stichir Oktoichu podle hlasu naslavní stichiry. Po nyňi otpuščaješ i tropár svatého.

Slava i nyňi: bohorodičnik nedělní. Ektenie: Pomiluj nas, Bože. Po vozhlasu 3 poklony a propuštění od Slava tebi, Christe Bože.

Na jitňni po Boh Hospod' tropár svatého 2x Slava i nyňi: bohorodičnik nedělní. Po první a druhé kafizmě sedalny Triodě, po třetí malá ektenie a sedalen svatému. Polyalej a ostatní svatého tak, jak je obvyklé. Na chválách stichiry svatému, malé slavosloví. Stichovna Triodě. Slava: svatému, I nyňi: bohorodičnik podle Minee. Po Blaho jest': tropár svatému, Slava i nyňi: bohorodičnik nedělní. Ektenie Pomiluj nas, Bože. Po vozhlasu 3 poklony. Též Priidíte, poklonimsja 3x a první hodinka.

Na hodinkách recitujeme tropár a kondak svatého. (Za utra uslyši hlas moj nebereme.) Po modlitbě Iže na vsjakoje vremja děláme 3 poklony, ale Trojsvaté se nemodlíme. Po 9. hodinice se blahoslavenství recitují. Po Oslabi ostavi kondak chrámu, Slava: svatého, I nyňi: Zastupnice christijan. Hospodi, pomiluj 40x, 3 poklony a po nich modlitba: Vsesvjataja Trojce a malé propuštění.

Na liturgii předem posvěcených darů bereme na Hospodi, vozvach stichir Triodě 6: samohlasen dne 2x a 1 mučeničen (uveden na stichovně) a podobny 3 (uvedeny na Hospodi, vozvach). Svatého 4. Slava: svatého, I nyňi: bohorodičnik nebo křížibohorodičnik. Vchod s evangeliářem, čtení Triodě. Po Da ispravitsja: Voňmim, mir vsim, premúdrost' voňmim a prokimen, apoštol a evangelium svatému. Zbytek liturgie předem posvěcených darů se koná obvyklým způsobem.

- Jak se koná večereň, pokud není liturgie předem posvěcených darů?

Po modlitbě 9. hodinky recitujeme žalm Blahoslovi, duše moja Hospoda, Slava: Chvali, duše moja: I nyňi: Jedinorodnyj syne. Vo carstviji tvojem (bez zpěvu), po Otče naš kondak chrámu, Slava: svatého, I nyňi. Zastupnice, Hospodi, pomiluj 40x, 3 poklony a pak Priidíte, poklonimsja 3x a večereň následujícího dne obvyklým způsobem.

Kapitola 16

- Jak se koná služba polyelejnímu svatému v úterý, ve středu, ve čtvrtek a v pátek svatého Velkém postu?

Večer na Hospodi, vozvach stichiry Triodě 3 a svatému 3 (pokud je liturgie předem posvěcených darů, pak Triodě 6 a svatému 4). Slava: svatému, I nyňi: dogmatik. Vchod, prokimen Triodě, čtení Triodě 2 a svatému 3. Spodobi, Hospodi, Ispolnim večerňuju: Stichovna Triodě. Slava: svatému, I nyňi: bohorodičnik z nedělních stichir Oktoichu.

Po nyňi otpuščeješi tropár svatého. Slava i nyňi: bohorodičnik nedělní. Ektenie: Pomiluj nas, Bože a 3 poklony. Modlitba Vsesvjataja Trojce, Budi imja, Blahoslovlju Hospoda, Dostojno jest' a propuštění.

Na velkém povečerí po prvním Trojsvatém tropár svatého, po druhém Pomiluj nas, Hospodi, pomiluj nas. Po Dostojno a třetím Trojsvatém kondak

svatého (Hospodi sil nebereme). Po Čestnějšíju 3 poklony a poslední Trojsvaté se nebere. Malé propuštění.

Kapitola 17

O pokloně svatému kříži o křížipoklonném týdnu

- Jak se koná poklona čestnému kříži o Křížipoklonné neděli?

V sobotu po propuštění večerně přichází kněz k žertveníku a okouří tam připravený kříž. Bere jej a přenáší ho na prestol. Před ním jdou světloňosi a jáhen, který ho okuřuje. Kněz ukládá kříž na svatou trapězu na jižní (pravou) stranu. Když se zpívá na utreni velké slavosloví, obléká se kněz do všech bohoslužebných rouch, vezme kadidelnici a okuřuje sv. kříž. Kříž pokládá na diskosu na svou hlavu a vychází severními dveřmi. Před ním jdou světloňosi a jáhen s kadidelnicí. Před královskými dveřmi počká kněz do ukončení Trojsvatého a pak volá: Premúdrost' prosti. Lid zpívá: Spasi, Hospodi, ljudi tvoja. Kněz pokládá kříž na analog, okouří ho a zpívá: Krestu tvojemu poklaňajemsja 3x. Pak ektenie a po propuštění stichiry Priidite virniji, během nichž věřící jednotlivě přistupují a líbají svatý kříž.

Na liturgii místo Trojsvatého zpíváme: Krestu tvojemu se Slava i nyňi: a klaníme se.

- Kdy a jak se ještě koná poklona o křížipoklonném týdnu?

V pondělí, ve středu a v pátek místo Stopy moja zpíváme Krestu tvojemu 3x a klaníme se (3x). V pátek po propuštění hodinek vychází kněz královskými dveřmi, okuřuje svatý kříž a odnáší ho do oltáře. Před ním jde jáhen s kadidelnicí. V oltáři pokládá kněz kříž na prestol.

Kapitola 18

Čtvrtek velkého kánonu (5. týden Velkého postu)

Utreňa čtvrtku pátého týdne Velkého postu se koná ve středu večer o 19. hodině. Začátek obvyklý. Po pokojné ektenii Alliluja a Trojičny hlasu. Sedalen a bohorodičnik Oktoichu pouze jeden. Též 50. žalm. Pak kánon Ondřeje krétského „Pomošnik i pokrovitel““. Tropáry kánonu zpívá kněz, lid ke každému tropáru zpívá: Pomiluj mja, Bože, pomiluj mja a koná se hluboká poklona. K tropárům ctihodné Marie zpíváme: Prepodobnaja mati Marie, moli Boha o nas. K tropárům sv. Ondřeje: Prepodobne otče Andree, moli Boha o nas. Po 9. písni zpíváme Čestnějšíju. Svítlen trojiční a zbytek utreně.

Přidává se i 1. hodinka, na níž se po Trojsvatém recituje kondak Duše moja, duše moja. Po poklonách Trojsvaté, modlitba Christe, svite istinnyj, Slava tebi, Christe Bože a malé propuštění.

Ve čtvrtek po Trojsvatém recitujeme kondak Duše moja, duše moja a zbytek jako obvykle.

Kapitola 19

Květná neděle

Večereň a litie jsou slouženy obvyklým způsobem, jak je ukázáno v Triodi. K žehnání chlebů tropár: Obščeje voskresenije 2x, Spohrebšesja tebi 1x.

Na utreni prokimen a evangelium svátku. Voskresenije Christovo se nebere. Po 50. žalmu okuřuje kněz ratolesti se slovy: Hospodi, pomiluj a modlí se modlitbu k požehnání ratolestí.

Na liturgii antifony svátku. Liturgie sv. Jana Zlatoústého.

Na večerni stichiry Triodě na 6. Vchod. Prokimen: Se nyňi blahoslovite Hospoda. Také Spodobí, Hospodi a pokračuje večereň s poklonami.

- Co víme o utreních a hodinkách tří prvních dní Strastného týdne?

V první tři dny Velkého (Strastného) týdne se utreňa a hodinky konají tak jako v postní dny svatého Velkého postu, jen na utreni po třetím sedalnu kněz (ve felonu) otvírá královské dveře a volá: O ježe spodobitisja nam a čte se evangelium, ale v oltáři. Pak 50. žalm a ektenie Spasi, Bože.

Na hodinkách Trojsvaté, Otče naš a po vozhlasu jeden kondak Triodě. Na Velkou středu bere kněz na 9. hodinice po modlitbě Vsesvjataja Trojce na propuštění místo Christos, istinnyj Boh naš modlitbu Vladyko mnohomilostive. Po ukončení liturgie předem posvěcených darů přestávají poklony, které se v chrámě konají.

Kapitola 20

Řád svatých strastí našeho Pána Ježíše Krista

Na Velký čtvrtek večer o 19. hodině začínáme obvyklým způsobem utreňu. Na Alliluja zpíváme tropár Jehda slavniji učenci 3x. Kněz okuřuje svatyni a celý chrám. Malá ektenie a pak kněz nebo jáhen otvírá královské dveře a volá: O ježe spodobitisja nam atd. Lid před evangeliem zpívá: Slava strastem tvojim, Hospodi a po evangeliu: Slava dolhoterpiniju tvojemu, Hospodi. Též zpíváme antifony a recitujeme sedalen a opět kněz nebo jáhen: O ježe spodobitisja nam a 2. evangelium. Takto bohoslužba pokračuje až do 6. evangelia. Po 6. evangeliu se recitují blahoslavenství a po vozhlasu: Voňmim, mir vsim atd. se zpívá prokimen 4. hlasu: Razď'liša rizi moja a 7. evangelium. Pak 50. žalm a 8. evangelium. Též tripisnec, po 8. písni se nezpívá Veličit duše moja, ale hned irmos Čestňišuju cheruvim. Po svítlnu 9. evangelium, pak Vsjaškoje dychanije

a stichiry. 10. evangelium a po něm Slava tebi, pokazavšemu nam svit a malé slavosloví. Ektenie Ispolnim utreňuju a 11. evangelium. Stichovna a 12. evangelium. (Končí zvonění.) Pak Blaho jest', Trojsvaté, po Otče naš tropár Iskupil ny jesi ot kljatvy, ektenie: Pomiluj nas, Bože a střední propuštění (od Čestnějšíšuju cheruvim).

Kapitola 21

- Co víme o liturgii Velkého týdne?

V pondělí, v úterý a ve středu Velkého týdne se koná liturgie předem posvěcených darů na vchodě s evangeliářem a čtením evangelia. (Po Da ispravitsja jáhen obvyklým způsobem prosí o požehnání.) Na Velký čtvrtěk se koná liturgie sv. Bazila Velkého s večerňou, na níž se místo cherubínské písně, místo Da ispolňatsja a v době přijímání zpívá: Večeri tvojeja tajnyja. Zadostojnik: strastvija vладыčňa.

Na Velký pátek se berou královské hodinky výše uvedeným způsobem (viz. kapitola 3) a liturgie (s výjimkou, že na Velký pátek případně svátek Zvěstování) není.

Kapitola 22

O večerni Velkého pátku

Kněz v černém epitrachilu začíná: Blahosloven Boh naš a začátek obvyklý. Na Hospodí, vozvach Stichiry Triodě na 6. Na Slava i nyňi: kněz oblečený do všech bohoslužebných rouch (černých) koná vchod s evangeliářem. Prokimen Triodě a 3 čtení. Opět prokimen, apoštol a evangelium. Ektenie Rcem vsi atd. Po Nyňi otpuščaješi a po Otče naš zpívá lid tropár: Blahoobraznyj Josif, Slava i nyňi: Mironosicam ženam. Kněz bere pláštěnici na hlavu a záda, vychází královskými dveřmi a koná velké obcházení chrámu. Lid doprovází kněze se svícemi v rukou a zpívá tropár a bohorodičnickem. Po obchodu pokládá kněz pláštěnici do připraveného hrobu, pokleká a modlí se z akafistníku modlitbu k ukřižovanému Kristu. Po modlitbě (a po kázání) velké propuštění a líbání pláštěnice s poklonami.

- Co víme o liturgii Velké soboty?

Na Velkou sobotu se slouží liturgie sv. Bazila Velkého s večerňou. Zde se po Svite tichij nezpívá prokimen, ale ihned Premúdroš' a čtení. Místo Trojsvatého zpíváme: Jelicy vo Christa. Po apoštolu se nebere Alliluja, ale Voskresni, Bože tak dlouho, dokud se kněz nepřevleče z černého liturgického oděvu do bílého. Místo cherubínské písně zpíváme Da molčit, zadostojnik: Na rydaj mene mati. Po zaambonové modlitbě ihned Hospodu pomolimsja,

požehnání chlebě, Budi imja, 33. žalm a propuštění.

Kapitola 23

O Padesátnici

- Co chápeme pod pojmem Padesátnice?

Pod pojmem Padesátnice rozumíme období ode dne svatého Vzkříšení do dne Sestoupení sv. Ducha (50 dní). Nejvýznamnější svátky padesátnice jsou: 1. neděle: Vzkříšení, 2. neděle: Tomášova, 3. neděle: myronosiček, 4. neděle: Uzdravení ochrnutého, Středa po 4. neděli: Středu Padesátnice, 5. neděle: Samaritánky, 6. neděle: Uzdravení slepého, Čtvrtek po 6. neděli: Nanebevstoupení Páně, 7. neděle: Otců prvního všeobecného koncilu, Neděle Sestoupení sv. Ducha, Pondělí sv. Ducha a neděle Všech svatých.

- Jak se koná velikonoční utřeňa?

Ve 3 hodiny ráno jde kněz oblečený do všech bílých bohoslužebných rouch královskými dveřmi k hrobu. Před ním jdou světloňši. Kněz okouří pláštěnici a za zpěvu tropáru Jehda snižšel jesi ji přenáší na prestol (kde zůstává do Nanebevstoupení. Královské dveře zůstávají otevřeny po celý světlý týden do konce liturgie Světlé soboty). Pak bere kříž a vychází královskými dveřmi z chrámu. Za zvuku všech zvonů obchází chrám, doprovázen lidem se svícemi a za zpěvu: Voskresenije tvoje, Christe Spase. Po obejití chrámu se kněz zastaví před zavřenými (západními) dveřmi chrámu, okouří je na způsob kříže a volá: Slava svjaťij, jed'inosčnij, životvorjaščej i nerazd'ilnij Trojci, vsehda, nyňi i prisno i vo viki vikov. Lid: Amiň. Kněz: Christos voskresse 1x a lid 2x. Kněz: Da voskresnet Boh: atd. Lid po každém verši zpívá: Christos voskresse 1x. Po Slava i nyňi: kněz zpívá ještě jednou Christos voskresse do poloviny a lid pokračuje od I suščim vo hrobich. Při tom kněz žehná křížem chrámové dveře a otevírá je. Pak vchází do chrámu a do oltáře a jáhen zpívá pokojnou ektenii. Po vozhlasu začínají kněží kánon paschy Voskresenija deň a tropáry se zpívají rozdělené na chóry. Po ukončení tropárů se u každé písni opakuje irmos. Pak je malá ektenie a po vozhlasu okuřuje kněz celý chrám a zdraví lid radostnými slovy: „Christos voskresse“ a oni odpovídají: „Voistinu voskresse.“ Před knězem jdou světloňši. Malá ektenie a okuřování se opakuje po každé písni. Před 9. písni nezpíváme Bohorodicu i mater svita, ale ihned zpíváme Anhel vopijaše a Svitisja svitisja. Po 9. písni svítilen Plotiju usnuv 3x a pak Vsjakoje dychanije da chvalit Hospoda na 1. hlas a stichiry nedělní 4. Pak se spojují oba chóry a společně zpívají Da voskresnet Boh a stichiry paschy. Kněží se postaví na soleu a dávají k políbení evangeliář, kříž a ikonu Kristova zmrtvýchvstání. Každého přítom zdraví: „Christos voskresse“ a ten, kdo tyto věci líbá, odpovídá: „Voistinu voskresse.“ Po Slava i nyňi: Voskresenija deň a Christos voskresse zpíváme tak dlouho,

dokud trvá uctívání evangeliáře. Pak ektenie Pomiluj nas, Bože, Ispolnim utreňuju molitvu a propuštění: Kněz: Premúdrost'. Lid: Blahoslovi. Kněz: Syj blahosloven: Lid: Utverdi, Bože: Kněz: Presvjataja Bohorodice: Lid: Svitisja svitisja: Kněz: (místo Slava tebi, Christe Bože) Christos voskresse iz mertvych smertiju smert' poprav: Lid: I suščim vo hrobich život darovav. Kněz: Christos voskresyj iz mertvyh: Lid: Amiň. Kněz zvedá kříž a třikrát volá: „Christos voskresse“ a lid: „Vo istinnu voskresse.“ A požeňnání.

Kapitola 24

- Jak se zpívají hodinky, povečeří a polnočnice o Světlém týdnu?

Všechny tyto bohoslužby se celý týden po Velikonocích (do soboty včetně) konají následujícím způsobem: Blahosloven Boh naš, Christos voskresse 3x, Voskresenje Christovo 3x, ypakoj Predvarivšija utro, kondak Ašče i vo hrob, Vo hrobi plotski, Slava: Jako živonosec, I nyňi: Vyšňaho osvjaščennoje, Hospodi, pomiluj 40x, Slava i nyňi, Čestňijsuju cheruvim a Imenem Hospodnim blahoslovi, Otče. Kněz: Molitvami svjatych otec. Lid. Amiň. Christos voskresse 3x, Hospodi, pomiluj 3x, blahoslovi. Kněz propuštění paschy.

- Jak se koná božská liturgie v den vzkříšení?

Po Blahoslovenno carstvo zpívá 1x a lid 2x. Pak ektenie. Antifony a vchodnoje svátku. Místo Trojsvatého Jelicy vo Christa. Evangelium se čte tak, že po každém verši se zvoní zvonkem. Pokud slouží více kněží, čte se evangelium po verších ve více jazycích podle přikázání Ježíše Krista: „Jděte do celého světa a zvěstujte evangelium všemu stvoření.“ (Mk 16.15).

Místo Dostojno se bere Anhel vopijaše a Svitisja, svitisja. Místo Blahosloven hrjadj, Vid'ichom svit istinnyj, Da ispolňatsja a Budi imja zpíváme Christos voskresse. Propuštění jako na utreni s křížem.

- Jak se koná večereň o svatém dni vzkříšení?

Kněz se obléká do všech světlých liturgických rouch, postaví se před svatou trapézou a volá: Blahosloven Boh naš. Lid: Amiň. Kněz: Christos voskresse atd. s verši jako na utreni. Pokojná ektenie. Na Hospodi, vozvach stichiry na 6. Vchod s evangeliem. Po prokimeniu O ježe spodobitisja nam a kněz čte v oltári evangelium. Ektenie Rcem vsi. Spodobi, Hospodi. Ispolnim večernija molitvy. Na stichovně první nedělní stichira 2. hlasu. Kněz: Da voskresnet Boh s verši paschy a líbání evangeliáře, kříže a ikony vzkříšení. Po stichirách propuštění s křížem jako na utreni.

- Jak se konají bohoslužby v ostatních dnech Světlého týdne?

O Světlém týdnu (tak se nazývá podle bílé barvy, do níž se kněží po celý týden oblékají) se všechny bohoslužby konají jako o neděli Vzkříšení s tou malou

výjimkou, že na utreni se nekoná obcházení chrámu, malé ektenie se berou jen po 3., 6. a 9. písni a na večerni se nečte evangelium, ale koná se jen velký vchod a 4x se zpívá velký prokimen.

- Jak se koná bohoslužba na Tomášovu neděli?

V sobotu večer kněz v epitrachilu zpívá: Blahosloven Boh naš a po Amiň zpívá Christos voskresse 1x a lid 2x. Pak Trojsvaté (Carju nebesnyj se nebere do Sestoupení sv. Ducha) a zbytek večerně, jak je obvyklé. Na propuštění místo Čestnějšíju zpíváme Svitisja, svitisja a místo Slava i nyňi: Christos voskeresse iz mertvych. Utreňa začíná od Slava svjat'ij: Amiň. Christos voskresse 3x, Slava vo vyšnych Bohu 3x. Hospodi, ustňi moji 2x a hexapsalmos. Zbytek utreně tak, jak je obvyklé.

Na liturgii po Blahoslovenno carstvo: Christos voskresse 3x, antifony izobrazitelné. Zadostojnik Anhel vopijaše a Svitisja. Na So strachom Božijim: Blahosloven hrjadj. Na Spasi Bože: Christos voskresse. Místo Da ispolňatsja a Budi imja: Christos voskresse do ukončení svátku paschy.

Kapitola 25

- Jak se koná služba malému svatému s Květnou triodí ve všední dny?

Večer na Hospodi, vozvach stichiry Triodě 3 a svatého 3. Slava: pokud je, svatého, pokud není Slava i nyňi: Triodě. (V sobotu na I nyňi: dogmatik řadového hlasu.) Stichovna Triodě.

Jsou-li dva svatí: Na Hospodi, vozvach svatým na 6. Slava i nyňi: Triodě. Na stichovně stichiry Triodě uvedeny na Hospodi, vozvach s verši svátku ze stichoven utreně. Po Nyňi otpuščaješi a na utreni na Boh Hospod' a na konci utreně na I nyňi se bere tropár svátku nebo nedělní bohorodičnik. Sedalny Triodě, Voskresenije Christovo 1x. 50. žalm. Kánon Triodě svátku (minulé neděle) a svatého. Po 3. písni kondak a ikos svatého, po 6. kondak a ikos svátku. Před 9. písni Čestnějšíju. Svítile a stichiry na chválách Triodě. Malé slavosloví. Stichovna Triodě.

Na hodinkách tropár svátku, Slava: svatého. I nyňi: bohorodičnik hodinky. Po Trojsvatém kondak svátku.

Na liturgii antifony izobrazitelné, na vchodě mezizpěv: Voskresyj iz mertvych, pojuščija ti. Po vchodě tropár svátku (minulé neděle), Slava i nyňi: kondak svátku. Prokimen a pričasten svátku.

Kapitola 26

- Jak se koná služba polyelejního svatého ve všední dny svaté Padesátnice?

Na Hospodi, vozvach stichiry Triodě 3 a svatého 5. Slava: svatého, I nyňi:

Triodě. (V sobotu na I nyňi: dogmatik hlasu.) Vchod a čtení svatého. Stichovna a naslavník svatého, I nyňi: Triodě. (V sobotu stichovna nedělní, Slava: svatého, I nyňi: svátku.) Na utreni sedalny svatého, Slava i nyňi: Triodě. Polyelej (v sobotu sedalny Triodě, po polyeleji sedalny svatého). Po evangeliu Voskresenje Christovo 1x. Po 50. žalmu Slava: Molitvami svjatych apostol: I nyňi: Molitvami presv. Bohorodicy a stichira svatého. Kánon svátku a svatého. Katavaze svátku (Voskresenija deň). Po 3. písni kondak a ikos svátku, po 6. kondak a ikos svatého. Před 9. písni Čestnijšuju. Po 9. písni svítilem svatého, Slava i nyňi: svátku. Na chválách stichiry Triodě 3 ze stichoven utreně (v sobotu: stichiry nedělní 3). Slava: svatého. I nyňi: svátku. Velké slavosloví. Po slavosloví tropár svatého, Slava i nyňi: svátku (pokud není tropár svátku pak nedělní bohorodičnik).

Na liturgii tropár svátku a svatého, Slava: kondak svatého, I nyňi: kondak svátku. Prokimen, apoštol a evangelium řadové a svatého. Pričasten svátku a svatého.

Kapitola 27

- Jak se koná služba o neděli Myronosiček?

Na Hospodí, vozvach stichiry nedělní 4 a myronosiček s litijními 6. Slava: myronosiček, I nyňi: Prejde siň zakonnaja. Na stichovně stichira nedělní a Da voskresnet Boh a stichiry paschy. Slava i nyňi: Tebe od'ijuščahosja.

Po Nyňi otpuščaješi tropár Jehda snižšel jesi, Slava: Blahoobraznyj, I nyňi: Myronosicam ženam. Zbytek podle pořádku Triodě. Tímto způsobem zpíváme večereň také o 4., 5. a 6. neděli po Velikonocích.

Kapitola 28

- Jaké svátky jsou ještě v době svatě Padesátnice?

Kromě vzpomínaných svátků slavíme ještě ve středu po neděli Uzdravení ochrnutého Střed Padesátnice, 40. den po Vzkříšení je svátek Nanebevstoupení Páně a 50. den je svátek Sestoupení sv. Ducha neboli den Padesátnice. (V sobotu před Sestoupením sv. Ducha konáme památku na zesnulé, jak bylo ukázáno u masopostní soboty.)

Služba těchto svátků se koná podle předpisů v Triodi. V neděli Padesátnice (Sestoupení sv. Ducha) konáme ihned po liturgii večereň, na níž se čtou na kolenou prosebné modlitby ke svatému Duchu.

První neděli po Sestoupení sv. Ducha konáme službu Všech svatých spolu s nedělní a tuto neděli končí Triod'. Následující den se již zpívá z Oktoichu.

Obsah

Předmluva	5
První část	6
Kapitola 1 Církevní pravidlo	6
Kapitola 2 Řád božské liturgie sv. Jana Zlatoústého	7
Kapitola 3 O liturgii svatého Bazila Velkého	12
Kapitola 4 O církevních (bohoslužebných) knihách	12
Kapitola 5 O službě nedělní	14
Kapitola 6 O každodenní večerni	16
Kapitola 7 O povečeri a polnočnici	16
Kapitola 8 Každodenní utreňa	17
Kapitola 9 O hodinkách a obednici	18
Druhá část	20
Kapitola 1 O rozdělení minejních služeb	20
Kapitola 2 Služba malého svatého v neděli	21
Kapitola 3 Služba dvou svatých (s rozdílnou službou) v neděli	21
Kapitola 4 Služba svatému na 6 v neděli	22
Kapitola 5 Služba polyelejního svatého v neděli	22
Kapitola 6 Služba litijního svatého v neděli	23
Kapitola 7 Služba předsvátku v neděli	24
Kapitola 8 Služba velkých Pánových svátků spolu s nedělní	24
Kapitola 9 Služba velkých svátků Bohorodičky spolu s nedělní	25
Kapitola 10 Katavaze	26
Kapitola 11 Služba posvátku a malého svatého s nedělní	26
Kapitola 12 Služba posvátku a polyelejního svatého s nedělní	27
Kapitola 13 Služba ukončení svátku v neděli	27
Kapitola 14 Služba patrona chrámu v neděli	28
Kapitola 15 Služba malého svatého ve všední den	28
Kapitola 16 Služba dvou malých svatých ve všední den	29
Kapitola 17 Služba svatého na 6 ve všední dny	29
Kapitola 18 Služba polyelejního svatého ve všední den	30

Kapitola 19 Služba litijního svatého ve všední den	30
Kapitola 20 Služba předsvátku a malého svatého ve všední den	31
Kapitola 21 Svátek Pána a Bohorodičky ve všední den	31
Kapitola 22 Služba posvátku a malého svatého ve všední den	31
Kapitola 23 Služba posvátku a polyelejního svatého ve všední den	32
Kapitola 24 Ukončení svátku ve všední den	32
Kapitola 25 O službě sobotní	33
Třetí část	34
Kapitola 1 O pokloně čestnému kříži	34
Kapitola 2 O nedělích října, července a před Narozením Páně	35
Kapitola 3 O Královských hodinkách	36
Kapitola 4 O večerni se sv. liturgií	36
Kapitola 5 O velkém povečeri s litíí	37
Kapitola 6 O tabulkové (zrjačej) Paschálii	37
Kapitola 7 O počtu nedělí po ukončení Bohozjevení	38
Kapitola 8 O zádušních sobotách	38
Kapitola 9 O bohoslužbách Velkého postu	39
Kapitola 10 Utreňa ve všední dny Velkého postu	40
Kapitola 11 O hodinkách svatého Velkého postu	41
Kapitola 12 O každodenní večerni svatého Velkého postu	41
Kapitola 13 O velkém povečeri ve svatém Velkém postě	42
Kapitola 14 O liturgii Předem posvěcených darů	42
Kapitola 15 O službě polyelejního svatého v postní dny Velkého postu	43
Kapitola 16 O službě polyelejního svatého ve všední dny Velkého postu	44
Kapitola 17 O pokloně svatému kříži o křížipoklonném týdnu	45
Kapitola 18 Čtvrtek velkého kánonu (5. týden Velkého postu)	45
Kapitola 19 Květná neděle	46
Kapitola 20 Řád svatých strastí našeho Pána Ježíše Krista	46
Kapitola 21 O liturgii Velkého týdne	47
Kapitola 22 O večerni Velkého pátku	47
Kapitola 23 O Padesátnici	48
Kapitola 24 Hodinky ve Světlem týdnu	49
Kapitola 25 Služba malého svatého s Květnou triodí ve všední dny	50

Kapitola 26 Služba polyelejního svatého ve všední dny Padesátnice	50
Kapitola 27 Služba neděle myronosiček	51
Kapitola 28 Svátky v období padesátnice	51